100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

21

IURI GAGARIN

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Iuri Gagarin

Numărul 21

Pentru orice informație sau lămurire,
contactați-ne la telefonul: **(021) 40.10.888** sau trimiteți un e-mail la info@deagostini.ro
Servicii pentru clienți: de luni până vineri, între orele 10:00 - 15:00
Pentru o mai bună deservire solicitați întotdeauna publicația de la același punct de vânzare și informați vânzătorul asupra intenției de a cumpăra și aparițiile următoare.
Pentru orice informație, lămurire, înlocuire de exemplare sau comenzi de numere anterioare, sunați-ne la tel. **(021) 40 10 888**
Pentru informații și comenzi de numere anterioare, cititorii din Republica Moldova pot suna la **(022) 21.07.98** - Paramedia, Chișinău.

Vizitați site-ul nostru la adresa

www.deagostini.ro

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ
EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL
EDITOR: Petros Kapnistos
MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou
MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas
ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena
MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos
PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa
COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou
MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza
MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis
COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

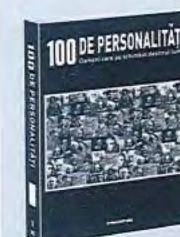
ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL
DTP: RAY
TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.
DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L
Country Manager: Mariana Mihălțan
Marketing Manager: Adina Bojică
Redactor: Gabriela Muntean
Distribution Manager: Dan Iordache
ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5,
sector 5, București, România
Telefon: (+40) 21 318 7398
DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

ISSN: 1791-0765

Fotografii: Uniphoto Press, Corbis Japan, De Agostini Picture Library

Prețul numerelor
Prețul primului număr: 2,99 LEI / 14,50 MDL
Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI / 29,99 MDL

Editorul își rezervă dreptul de a schimba ordinea publicării personalităților sau de a le înlocui cu altele.

Iuri Gagarin
(1853-1890)
„Ce le dă oamenilor cea mai mare satisfacție?
Să participe la extinderea frontierelor."

Iuri Gagarin

Ce fel de viață a dus Gagarin?

PROLOG

LA PATRUZECI de ani după ce Uniunea Sovietică a devenit prima țară comunistă din lume, aceasta a câștigat o putere considerabilă ajungând liderul „blocului estic". Apoi, Uniunea Sovietică a început să concureze cu cealaltă superputere a lumii, Statele Unite, în diverse domenii. Tensiunile dintre cele două țări au sporit în mod constant și aproape că au dus la izbucnirea unui război nuclear, care ar fi șters de pe fața pământului cea mai mare parte a omenirii. În miezul războiului rece, a existat un astronaut sovietic, care a avut onoarea de a fi primul om care a ieșit în spațiul cosmic, la vârsta de 27 de ani.

Iuri Gagarin.

Acest erou a fost mult lăudat acasă, dar după întoarcerea sa a fost folosit de guvernul țării sale în scopuri propagandistice. În cursa cu Statele Unite pentru cucerirea spațiului, multe adevăruri despre spațiul cosmic au fost ascunse în spatele unor interese politice meschine. Primul om care a explorat acest teritoriu necunoscut a fost folosit de guvernul țării sale ca un simplu pion pentru restul vieții sale.

Deci ce fel de viață a dus Gagarin?

TABEL CRONOLOGIC

1865	▯	Jules Verne publică „Călătoria spre Lună"
1917	▯	Revoluția Rusă / Nașterea URSS-ului
1926	▯	Este lansată prima rachetă propulsată cu gaz lichefiat
1934	▯	Se naște Gagarin
1939	▯	Începe cel de-al Doilea Război Mondial
1941	▯	Izbucnește războiul ruso-german
1943	▯	Se reiau cursurile școlilor generale
1945	▯	Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial
1947	▯	Gagarin intră la gimnaziu
1949	▯	Începe să muncească într-o uzină metalurgică
1951	▯	Intră la Școala Industrială din Saratov
1953	▯	Moare Stalin
1955	▯	Gagarin intră la Academia Militară din Olenburg
1957	▯	Este lansat Sputnik I Gagarin absolvă Academia Militară / se căsătorește
1958	▯	Este lansat Explorer I
1960	▯	Gagarin ia examenul pentru a deveni astronaut Devine membru al Partidului Comunist
1961	▯	Este lansat Vostok I
1963	▯	Prima femeie în spațiu
1964	▯	Căderea lui Hrușciov
1967	▯	Accidentul suferit de Soyuz I
1968	▯	Gagarin moare la Kirzach
1969	▯	Apollo 11 aselenizează
1975	▯	Misiunea mixtă Apollo – Soyuz
1981	▯	Este lansată prima navetă spațială
1986	▯	Lansarea stației spațiale MIR
1991	▯	Prăbușirea Uniunii Sovietice
1992	▯	Anul Internațional al Spațiului
2004	▯	Primul zbor în spațiu cu echipaj finanțat de o persoană particulară

Cheia succesului primului astronaut din lume care a ajuns în spațiu

Omenirea a fost dintotdeauna fascinată de bolta cerească. În anii 1920, Germania a dezvoltat multe rachete menite să exploreze aceste teritorii necunoscute, dar, din păcate, aceste rachete au fost ulterior folosite ca arme în război. Mai târziu, oamenii de știință au reușit să schimbe scopul în care erau utilizate acestea, reorientându-le către explorarea spațiului cosmic. La 40 de ani după Revoluția Rusă din 1917, de această parte a Cortinei de Fier s-a ridicat un tânăr care a inițiat era explorării spațiale.

▸ Gagarin la vârsta de 10 ani. Cursurile se reluaseră, dar, din cauza războiului, condițiile nu erau favorabile. Școala era atât de săracă încât elevii erau nevoiți să utilizeze cartușe goale în loc de rigle.

În umbra războiului

Părinții erau muncitori

VLADIMIR ILICI LENIN, conducătorul Revoluției din Rusia, scria, în 1923, că este esențial ca agricultura să devină publică, dar planurile sale au fost puse în aplicare de-abia în 1928, odată cu punerea în practică a primului „plan cincinal". Deși, drept urmare a aplicării sale, povara pusă pe umerii fermierilor a fost uriașă, acest plan a permis țării să realizeze noi progrese cu o viteză uimitoare. Fiecărei regiuni i se impunea să realizeze o anumită producție în fiecare an, iar distribuția recoltelor era planificată de guvern. Guvernul a fost de acord să cumpere toată producția realizată de muncitori, în timp ce sindicatele îi plăteau în funcție de cât de mult produceau.

Părinții lui Gagarin se numărau printre acești lucrători agricoli. Tatăl său, Alexei, lucra în regiunea Kohlhosk, în timp ce mama sa, Anna, lucra în industria laptelui. Familia Gagarin era o familie obișnuită de lucrători agricoli.

Regiunea Smolensk, situată la vest de Moscova, era celebră deoarece fusese cucerită de Napoleon în timpul expediției sale în Rusia. Acolo s-a născut Iuri Gagarin, la 9 martie 1934, fiind al treilea dintre cei patru copii ai familiei. A avut un frate cu zece ani mai mare decât el, Valentin, o soră mai mare, Zoia, și un frate mai mic, Boris. Aceștia s-au înțeles de minune. Când Gagarin avea 3 ani, sora sa l-a luat cu ea la școală, unde a citit în fața colegilor o poezie în care își exprima imensa afecțiune față de el. Aceasta a fost prima dată în viața sa când Iuri a fost aplaudat, iar aceasta i-a insuflat încrederea de care va avea nevoie pentru a înfrunta anumite evenimente mai târziu în viață.

▾ Pictură din secolul al XIX-lea reprezentându-l pe Napoleon invadând regiunea Smolensk. Această regiune are o istorie presărată de multe războaie căci ea desparte capitala rusă de alte națiuni europene.

Familia își pierde casa

„Iuri, în toamna asta începe școala!"

În primăvara anului 1941, tatăl lui Iuri i-a strigat aceste cuvinte. Fiind deja atras de studiu, Iuri era foarte bucuros să audă aceste vorbe. Însă, în iunie, regiunea Smolensk a devenit teatru de război. Armata nazistă a lui Hitler a invadat Uniunea Sovietică, ceea ce a marcat începerea războiului dintre cele două țări. Orașul lui Iuri se afla chiar pe linia frontului pe care s-au purtat bătălii și, ca urmare, mulți locuitori și-au pierdut casele. Copiii nu mai aveau voie să cânte, fiind în schimb forțați să tacă și să stea închiși în case.

Gagarin a putut să meargă la școală în septembrie, însă atmosfera din clasă era sumbră din cauza războiului. Cam în această vreme a văzut pentru prima dată un avion. Acest obiect strălucitor a aterizat ușor pe pământ chiar în fața lui.

Toți copiii au dat fuga să vadă mai de aproape acest obiect.

Obiectul era de fapt un avion de război rusesc care fusese lovit în zbor și forțat să aterizeze. Din fericire, piloții nu fuseseră răniți. Cei doi și-au petrecut acolo noaptea, iar Iuri a mers să vorbească cu ei, înfruntând

▲ Regiunea Smolensk, imediat după război. Oamenii se întorc la ce a mai rămas din casele lor după ce naziștii le-au distrus în timpul războiului. Războiul se terminase în sfârșit, însă orașului îi va trebui mult timp să se refacă pe deplin în urma distrugerilor suferite.

gerul din timpul nopții. Se afla într-un mediu complet nou; nu era obișnuit cu mirosul puternic de benzină, cu aripile lungi ale avionului și cu ochelarii de protecție ai piloților. În ziua următoare i-a însoțit până la decolare și a devenit fascinat de zbor.

La puțin timp după aceea, armata germană a invadat satul lui Iuri, iar familia sa a fost forțată să se mute într-un adăpost. Școala a fost de asemenea închisă definitiv. În orășel nu mai puteau ajunge nici ziare, nici scrisori, nu mai exista nicio altă formă de comunicare, acesta fiind dintr-o dată cufundat în întuneric.

Premonițiii despre zbor

Această atmosferă de nesiguranță și teamă a continuat timp de mai bine de un an, dar spre sfârșitul anului 1942 armata sovietică a început să câștige în sfârșit bătălii împotriva naziștilor. În prima zi a anului următor, au venit în oraș soldați care au distribuit niște foi tipărite. Cum Iuri încă nu știa să citească, a rugat-o pe sora sa să îi citească. Manifestele anunțau că Uniunea Sovietică îi înfrânsese pe naziști la Stalingrad.

Forțele sovietice au repurtat succese și în Smolensk, orașele din această regiune fiind eliberate unul după altul, însă pe membrii familiei Gagarin îi aștepta o mare tragedie. Valentin și Zoia au fost capturați și luați ostatici de armata germană aflată în retragere.

Tatăl lor fusese de asemenea urmărit de soldați, astfel că familia Gagarin a fost redusă la trei persoane. Școala și-a redeschis porțile, dar nu existau nici creioane, nici hârtie, așa că Gagarin a simțit că nu avea ce să învețe. Încă nu primiseră nicio veste despre fratele și sora sa, însă, într-o bună zi, li s-a spus că aceștia fuseseră eliberați din închisoare și se întorceau în Rusia cu ajutorul armatei. Regiunea nu a mai fost teatru de război după aceea, iar în 1945 cel de-al Doilea Război Mondial s-a încheiat.

În 1947 Gagarin a terminat școala generală și a mers la liceu timp de 5 ani. A devenit obsedat de matematică și fizică, a devenit „pionier", împreună cu alți tineri, și a învățat cum să construiască și să lanseze aeromodele la „cercul pionierilor". Aeromodelul lor a zburat superb deasupra câmpiei, cucerind inima lui Gagarin.

▼ Un avion de război rusesc, asemănător celui pe care l-a văzut Gagarin când era copil. Acest model era foarte versatil și i-a ajutat mult pe sovietici în război.

Din culise

UNIUNEA SOVIETICĂ ȘI CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

În septembrie 1939, cel de-al Doilea Război Mondial a început odată cu invadarea Poloniei de către Germania; atunci, naziștii au semnat un tratat de neagresiune cu rușii. Însă relațiile dintre cele două țări s-au deteriorat, iar în iunie 1941, germanii au încălcat acordul și au invadat Uniunea Sovietică. Strategia de război nemțească este cunoscută sub denumirea de „Blitzkrieg", războiul-fulger, și implica invadarea rapidă a teritoriului inamic atât pe uscat cât și pe calea aerului și obținerea controlului asupra țării respective. Regiunea în care locuia Gagarin se afla aproape de Moscova așa că a fost folosită ca bază de către naziști în pregătirea atacului asupra capitalei. Germanii s-au apropiat la 60 km de capitală în octombrie, dar nu au reușit să înainteze mai mult de atât din cauza rezistenței puternice opuse de ruși precum și a temperaturilor foarte scăzute. Până la urmă, în decembrie, s-au retras din regiune. După aceea linia frontului s-a retras din ce în ce mai mult până ce rușii i-au forțat pe naziști să se retragă înapoi spre Germania.

Pentru a-și acoperi nevoile generate de efortul de război, armata germană folosea adesea resursele naturale și umane din regiunile cucerite. Germanii încercau să-și refacă forța de muncă, folosind lucrători străini, pentru că o mare parte din propria forță de muncă fusese recrutată de armata germană. Asta s-a întâmplat și în cazul fratelui și surorii lui Gagarin.

De asemenea, cel de-al Doilea Război Mondial s-a bazat mult mai mult pe tehnologia militară, astfel că avioanele de luptă au jucat un rol cheie. S-au folosit noi tipuri de proiectile, avioane cu reacție și chiar arme nucleare, iar acest spirit al dezvoltării și progresului tehnologic a continuat până în timpul Războiului Rece.

▼ Fabrică în care erau produse rachete tip V-2. Aceste arme au fost dezvoltate în Germania în timpul războiului și erau extrem de periculoase și temute.

Cerul văzut de la școală

▲ Uzină metalurgică din Uniunea Sovietică în 1980. Gagarin a urmat cursurile școlii industriale de metalurgie iar după-amiezile muncea în această fabrică. Apoi s-a înscris la cursuri serale pentru a studia alte materii.

Părăsirea oraşului natal

ÎN 1949, la doi ani după ce a început gimnaziul, Gagarin a decis să-și urmeze visul pe cont propriu. Simțea că nu-și va putea împlini niciodată acest vis dacă va continua să-și petreacă timpul mergând la acea școală. Însă familia sa nu era înstărită și a fost reticentă să îl lase să plece. A hotărât atunci să-și găsească o slujbă și să acopere astfel costurile educației sale. Știa însă că nu va găsi în Smolensk ceea ce căuta, așa că s-a hotărât să părăsească această regiune.

A pornit spre Moscova, lăsându-și mama înlăcrimată. Și tatăl a fost îndurerat de plecarea sa, dar l-a și încurajat, fiind încrezător că fiul său se va realiza la Moscova. Profesorii erau de părere că ar trebui să aștepte până după absolvire, însă Gagarin era deja hotărât și a plecat spre Moscova cu un an înainte de absolvirea școlii. Până la urmă însă acesta se va dovedi a fi un mare handicap pentru el. Școala la care voia să se înscrie nu accepta decât elevi care încheiaseră deja 7 ani de studiu. Și-a deplâns propria ignoranță.

Directorul școlii l-a simpatizat însă și i-a permis să se înscrie la secția de metalurgie. La locul de muncă a fost copleșit de foc, fum și metalul lichid. Observând aceasta, conducătorul grupei din care făcea parte i-a spus: „Focul este puternic. Apa este mai puternică decât focul. Pământul este mai puternic decât focul. Însă omul este mai puternic decât toate. Fruntea sus!"

În această perioadă Gagarin a fost cazat la un cămin pentru elevi și își petrecea timpul studiind metalurgia. Până la urmă munca aceasta s-a dovedit a fi mai interesantă decât se așteptase și s-a împrieteni repede cu colegii. Primul salariu pe care l-a primit a fost de 30 de ruble. Această sumă nu era suficientă pentru a-i permite să locuiască singur, așa că a rămas în continuare la cămin și a trimis jumătate din salariu acasă, mamei sale. Considera că, deși era departe de casă, putea fi totuși de ajutor familiei.

▲ Jules Verne, scriitor francez. Una dintre cele mai celebre cărți ale sale, „Călătoria spre Lună", i-a inspirat pe mulți oameni de știință să proiecteze rachete.

Elevii de la această școală învățau teorie și apoi puneau în practică ceea ce învățau. Spre deosebire de colegii săi, cărora nu prea le plăcea învățătura, Gagarin era curios din fire și îi plăceau cursurile. Îi plăcea în special desenul tehnic, considerând că acesta îi va fi de folos în viitor. Nu putea însă să învețe atât de mult cât ar fi dorit din cauza orelor de lucru. Deplângea anii de educație pierduți din cauza războiului, când naziștii ocupaseră regiunea în care locuia și a încercat să găsească o modalitate de a absolvi liceul în condițiile date.

Cei trei puşti din Moscova

Doi dintre cei mai apropiați prieteni ai lui Gagarin din școală, Timotei Chugunov și Alexander Petsikov, i-au înțeles frustrarea și au decis să meargă toți trei la cursuri serale. Însă, pentru a putea fi admiși, era nevoie să fi încheiat gimnaziul. Astfel, cei trei au avut doi ani foarte plini, muncind la fabrică, mergând la școală și la cursurile serale.

▼ Pod peste râul Volga. Toate podurile peste Volga din orașul Saratov erau imense.

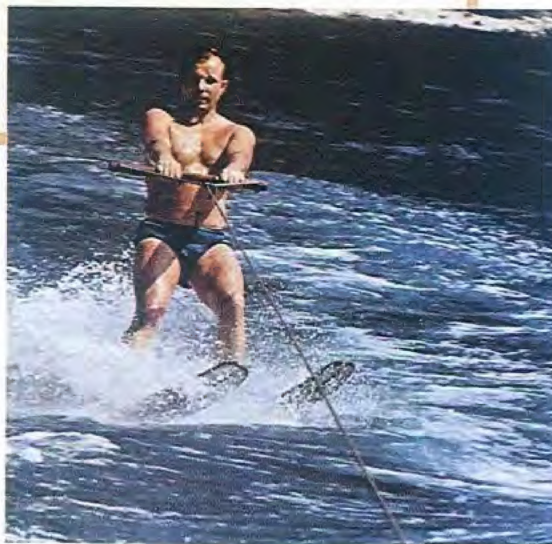
CLIPE PERSONALE

SPORTUL ŞI SPIRITUL DE CONDUCĂTOR

În timpul anilor de şcoală, Gagarin nu era numai foarte aplecat asupra studiului, dar în timpul liber făcea sport. Sportul său preferat era baschetul. Acest sport a fost inventat în America spre sfârşitul secolului al XIX-lea şi, în mai puţin de 50 de ani, s-a răspândit în lumea întreagă, iar până să se nască Gagarin se înfiinţase deja Federaţia Internaţională de Baschet. După cum a povestit mai târziu, Gagarin era „extrem de pasionat" de acest sport datorită vitezei jocului şi a energiei implicate în acesta. Şcoala din Saratov la care învăţa a organizat o echipă de baschet, care a jucat împotriva altor echipe din oraş, iar Gagarin povesteşte cu mândrie că echipa sa era cea mai bună.

Iarna îi plăcea să schieze dar juca şi baschet de trei ori pe săptămână. Schiul şi baschetul se aseamănă prin faptul că ambele sunt sporturi rapide, dar Gagarin prefera baschetul deoarece este un joc de echipă. Era un lider înnăscut, iar acest lucru era evident din faptul că dorea mereu să formeze echipe de sport diferite.

Sportul naţional al Rusiei este şahul. Şahul era foarte popular în Uniunea Sovietică, această ţară producând mulţi campioni mondiali de şah. Şi Gagarin juca şah cu prietenii seara iar aceştia au organizat chiar şi câteva turnee, însă el nu a participat – nu îndrăgea şahul foarte mult deoarece nu-i permitea să-şi mişte corpul, neimplicând deloc exerciţiul fizic. „Nu pot sta nemişcat ore în şir", a declarat, şi se pare că nici nu era foarte talentat la sporturile bazate în exclusivitate pe intelect.

Gagarin, la o vârstă mai înaintată făcând schi nautic. Era foarte talentat la sport încă din copilărie.

Cei trei prieteni au muncit din greu şi până la urmă şi-au obţinut diplomele şi li s-a permis admiterea la un liceu industrial din oraşul Saratov. Dintr-o dată li se deschideau noi drumuri.

Saratov este un oraş frumos pe râul Volga, unde şcolile aveau o foarte bună reputaţie. Colegii de clasă ai lui Gagarin erau 35 de tineri ruşi ce proveneau din toate colţurile ţării. Cei mai mulţi dintre ei erau mai în vârstă decât el şi unii dintre absolvenţi se număraseră printre liderii Revoluţiei ruse, în timp ce alţii fuseseră decoraţi pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial. Cei trei prieteni acumulau cunoştinţe repede şi erau cunoscuţi sub numele de „cei trei puşti din Moscova". Erau toţi trei foarte încântaţi să întâlnească eroi decoraţi pentru faptele lor de război şi să poată sta de vorbă cu aceştia despre experienţele lor.

Cam în această perioadă Gagarin a început să simtă că are în sfârşit ceva mai multă libertate în viaţa sa. În Saratov existau o operă şi un cinematograf aşa că în timpul liber mergea acolo pentru a se relaxa şi citea, de asemenea, romane. Îi plăcea în special „Război şi pace" de Tolstoi, dar îi plăceau şi autori precum Jules Verne, Conan Doyle şi H.G. Wells.

Statuie a lui Lenin, figură centrală a comunismului şi a Uniunii Sovietice. A fost considerat părintele Rusiei până la prăbuşirea comunismului.

S-a alăturat de asemenea unui grup de tineri comunişti. În vara de după cel de-al treilea an de şcoală, a fost trimis într-o tabără de „pionieri" ca şef de grupă şi a avut pentru prima dată experienţa predării. Era foarte talentat la sport încă din timpul când se mutase la Moscova, astfel încât i s-a recomandat chiar să se înscrie la o şcoală sportivă. Această nouă slujbă pe care tocmai o acceptase făcea parte din planul său de a atrage atenţia celor mai în vârstă. Pentru Gagarin, şcoala din Saratov însemna mai mult decât un loc de învăţătură, reprezenta sensul vieţii sale.

O întâlnire hotărâtoare

În 1954, a intrat în ultimul an de studiu şi a fost trimis la practică într-o fabrică din Leningrad. Acesta este unul dintre cele mai mari oraşe din Rusia şi de asemenea locul unde s-a petrecut Revoluţia Rusă. Era absolut încântat. Urma să ajungă în oraşul în care unul dintre cei mai mari eroi ai săi, Lenin, înfiinţase naţiunea comunistă. Datorită propagandei răspândite de guvern, Lenin devenise un erou de dimensiuni supraomeneşti.

După ce şi-a terminat stagiul de pregătire, Gagarin s-a întors la Saratov, unde a trăit una dintre cele mai importante zile din viaţa sa. A auzit pentru prima dată de Konstantin Tsiolkovski. Tsiolkovski era un om de ştiinţă cunoscut ca „părintele explorării spaţiale", care murise la un an după naşterea lui Gagarin, în 1935, dar lucrările sale insuflaseră întregii naţiuni dorinţa de a explora spaţiul de dincolo de planeta noastră. Gagarin s-a înscris într-un club de fizică la şcoală, unde discutau mai ales despre Tsiolkovski şi studiau lucrările acestuia. Drept urmare, dorinţa de a zbura a devenit din ce în ce mai puternică în inima tânărului Gagarin.

Din acel moment, ori de câte ori Gagarin auzea zgomotul unui motor de avion sau vedea un pilot, se entuziasma foarte tare. Acest sentiment nu putea fi suprimat. Apoi, pe neaşteptate, unul dintre colegii săi i-a adus nişte veşti uimitoare.

„Ascultă aici! Aeroclubul din Saratov recrutează piloţi din liceul nostru! Vom putea să zburăm în avioane adevărate!"

Omul cu aripi

Antrenamente de parașutism

AEROCLUBUL DIN SARATOV. Gagarin auzise de acesta mai demult, însă nu își închipuise niciodată că acesta va recruta într-o bună zi membri chiar din școala sa. În perioada aceea era foarte ocupat cu celelalte activități în care era implicat, însă nu avea de gând să lase să-i scape această ocazie. A început să meargă din nou la cursuri serale împreună cu prietenii săi. Mai întâi au studiat teoria zborului și au învățat cum funcționează parașutele.

Printre colegii de pregătire se numărau și fete, iar când au fost duși la baza de antrenamente nu-și puteau ascunde emoțiile. Unele fete l-au întrebat pe Gagarin: „Pari extraordinar de calm... ai mai făcut asta înainte?", la care el a răspuns: „Nu. Este prima dată." Era adevărat. Învățase despre cum funcționează avioanele, dar nu avusese niciodată ocazia să zboare.

Când au ajuns, Gagarin a fost ales să zboare primul. Pe pistă se afla un avion PO2, care era folosit în antrenamente și care putea atinge viteze impresionante în doar câteva clipe. Gagarin a simțit dintr-o dată că parcă are aripi și a privit întruna pământul de dedesubt pe când avionul decola. Atât de sus... „Să nu-ți fie frică, Iuri, fetele sunt cu ochii pe noi!", i-a strigat ofițerul de antrenament.

Așa cum fusese învățat, s-a pregătit să sară din avion. Legile fizicii aveau să-și facă efectul iar el urma să cadă încet spre pământ. A sărit și a tras de curea, dar parașuta nu s-a deschis. Fără să se gândească, a început să caute cu înfrigurare chinga de siguranță dar degetele sale pur și simplu nu au reușit să o găsească așa că a intrat în panică. În clipa următoare a resimțit un șoc puternic și nu a mai auzit nimic. O pălărie albă uriașă s-a desfăcut deasupra capului său, iar Gagarin a început să se simtă rușinat că se îndoise că parașuta sa va funcționa. Aceasta a fost prima sa lecție: nu poți controla văzduhul dacă nu ai încredere în obiectele cu care lucrezi. După ce antrenamentul s-a încheiat, căpitanul l-a întrebat: „Vrei să sărim împreună data viitoare?"

▲ Ilustrată sovietică din anii 1960 pe care este scris: „Să devenim piloți!"

Apoi elevii au sărit pe rând, unul câte unul, dar de fiecare dată când a sărit, Gagarin nu s-a temut deloc. „Nu-i așa că e nemaipomenit să zbori?", a spus căpitanul, iar Gagarin era întru totul de acord.

Primul zbor de unul singur

Până la urmă a absolvit liceul. Și-a ridicat diploma încântat – știa că faptul că avea calificarea necesară pentru a lucra în metalurgie îl va ajuta imens, indiferent ce drum ar fi ales în continuare. Acum i se deschideau mai multe posibilități. Prietenii săi și-au găsit locuri de muncă în regiuni diferite ale țării și l-au invitat să meargă cu ei, însă el s-a hotărât să rămână în Saratov, aproape de Aeroclub. Pe vremea aceea, părinții săi aveau grijă de fratele mai mare și de sora sa, care se întorseseră nevătămați din Germania. Nu voia să fie foarte departe de familie și voia, de asemenea, să continue pregătirea pe care tocmai o începuse.

În 1955, și-a petrecut vara la baza de antrenament. Sub stricta supraveghere a căpitanului, a devenit foarte priceput în arta zborului. „Când zbori, să zbori cu grație!", i-a strigat acesta.

Într-o zi din luna iulie, căpitanul s-a apropiat de avion, dar în loc să-l piloteze împreună cu Gagarin, i-a făcut acestuia semn să urce pe locul pilotului și i-a spus: „Încearcă să zbori singur. O să fie bine, fii atent și o să fii un mare pilot." Acestea erau cuvintele pe care Gagarin le așteptase, dar în timp ce urca în avion a fost dintr-o dată cuprins de teamă. Însă, odată ce avionul a decolat, s-a umplut de energie și plăcere. Își dobândise în sfârșit propriile aripi.

Odată antrenamentul încheiat, Gagarin a început să-și facă planuri privind avioanele din hangar. Se vedea pilot în armată. Acesta era singurul mod de a ajunge să piloteze aceste avioane... să intre în armată. Citise, de asemenea, multe povestiri despre eroi care pilotaseră avioane în timpul războiului și a început să se entuziasmeze la acest gând.

Gagarin și-a luat examenele de absolvire cu brio și a început să-i roage pe profesori să-i dea recomandări pentru academia militară Olenburg. Tuturor colegilor săi le plăcea să zboare. În ziua plecării, căpi-

Omul-cheie

CĂPITANUL DE ANTRENAMENT CARE L-A SUPRAVEGHEAT PE VIITORUL EROU AL ȚĂRII

În Saratov, Gagarin și-a îndeplinit visul pe care îl avusese dintotdeauna. Tânărul căpitan, nu cu mult mai în vârstă decât el, era un militar dur dar care l-a și încurajat.

Căpitanul Aeroclubului din Saratov era Dimitri Marchayanov, care a urmat cursurile unei școli de aeronautică aflată la aproximativ 300 de kilometri de Saratov. Apoi a fost în armată timp de câțiva ani înainte de a lucra la Aeroclub. Încă de la o vârstă fragedă, îi plăcuse strictețea ce caracteriza armata și a decis să devină pilot militar deși nu avea deloc experiență în acest domeniu. Și-a transmis apoi pasiunea elevului său, Gagarin. După ce Gagarin a absolvit liceul, Dimitri l-a învățat tot ce a vrut să știe despre zbor.

Primul zbor solo al lui Gagarin a fost anunțat în ziar în ziua următoare, dar unii cred că Dimitri s-a aflat la originea acestui fapt. Se poate ca el să-l fi mituit pe autorul acelui articol pentru a face Aeroclubul cunoscut, dar se poate și ca ziarul să fi publicat cu adevărat din proprie inițiativă acel articol despre Gagarin. În orice caz, este evident că Marchayanov îl aprecia foarte mult pe Gagarin ca pilot și nu ar fi exagerat să spunem că el a fost cel care l-a transformat pe Gagarin în eroul de mai târziu.

▸ Tren în Saratov. Orașul Olenburg se află la aproximativ 630 km la est de Saratov și este o regiune puternic industrializată.

tanul Marchayanov i-a condus pe elevi la gară. Le-a strâns mâinile, rostind cuvinte de încurajare: „Băieți, într-o bună zi veți zbura în aparate cu totul diferite de ceea ce avem azi." Apoi, trenul a pornit încet pe drumul spre un nou vis.

Regimul de viață militar

Olenburg se află în regiunea munților Ural, o regiune cu o climă aspră, iar academia ale cărei cursuri le-a urmat Gagarin a produs aproape la fel de mulți eroi naționali ca școala din Saratov. Când s-a apropiat, Gagarin a observat că la intrarea în instituție se aflau sculpturi ale absolvenților celebri și a fost profund mișcat. A îndrăgit de îndată orașul. Una dintre trăsăturile sale speciale era că se putea adapta repede la orice fel de mediu nou.

Cu diploma și recomandările sale, Gagarin a fost primit în academie fără să fie nevoie să dea examen de admitere. S-a tuns scurt, a îmbrăcat uniforma militară și a intrat în viața militară.Mai întâi a trebuit să se obișnuiască cu mediul foarte strict și nemilos. Gagarin era obișnuit să locuiască departe de casă și să fie foarte ocupat, așa că acest nou stil de viață care nu-i lăsa nici un moment de respiro nu i se părea foarte greu, însă a fost dezamăgit că nu i se permitea să citească sau să trimită scrisori familiei.

Studenții începători luau parte la foarte multe antrenamente și învățau să-și dezvolte abilitățile fizice și mentale. În 1956, când Gagarin tocmai împlinise 22 de ani, antrenamentele de zbor de-abia începuseră la academie. Se folosea un nou model de avion cu reacție, iar el de-abia își putea stăpâni nerăbdarea de a zbura cu acesta.

După încheierea primei părți a pregătirii, studenților li s-a acordat o scurtă perioadă de odihnă în care Gagarin a ajutat fermierii la muncile agricole și și-a petrecut restul timpului citind munții de scrisori pe care le primise. Aștepta întotdeauna cu nerăbdare în special scrisorile de la o anumită persoană: Valentina Garyachev, pe care o întâlnise la Saratov. Din cauza noului său regim de viață nu s-a putut întâlni cu vechea sa prietenă, însă din corespondența purtată cu aceasta, și-a dat seama că se gândește foarte mult la ea.

◂ Gagarin la academia militară din Olenburg. Stă pe un avion construit exact după modelul avionului de război Jag. Acest model cu 3 roți era folosit pentru antrenamente.

▾ Gagarin și părinții săi. În dreapta este tatăl său, Alexei, iar în stânga – mama sa, Anna. Gagarin este îmbrăcat în uniforma de la academia din Olenburg. A profitat de vacanță pentru a merge acasă.

Pasiunea pentru pilotarea avioanelor de război

Șocul provocat de Sputnik

ZIUA DE 4 OCTOMBRIE 1957 a fost una istorică pentru Uniunea Sovietică. Sputnik I a fost lansată cu succes de la cosmodromul din Baikonur și a zburat pe orbită în jurul Pământului, devenind astfel primul satelit artificial. Succesul pe care l-a avut Sputnik a provocat un adevărat șoc în lumea occidentală. Guvernul american, dându-și seama de posibilitatea unei crize, a cerut agenției sale spațiale să producă mai multe rezultate.

Ziarele din toate țările au început să facă speculații pe seama primului zbor spațial cu echipaj uman la bord... cu excepția celor din URRS. În ziua următoare, ziarul Pravda (ziarul partidului comunist) anunța cu litere mici că primul satelit artificial fusese lansat cu succes. Jurnaliștii sovietici și-au dat seama de importanța acestei știri de-abia după ce au văzut titlurile din ziarele străine, astfel că în ziua următoare Pravda a publicat un articol întreg despre acest eveniment.

Pe de altă parte, piloții ce se antrenau la academia militară din Olenburg erau pe deplin conștienți de ceea ce însemna Sputnik. Ascultau cu toții știrile la radio și au început să vorbească despre posibilitatea unui zbor în spațiu cu echipaj uman la bord. Apoi au început să facă speculații despre cine ar putea fi primul om care să zboare în spațiu. Lansarea cu succes a satelitului Sputnik le-a dat multă încredere.

Antrenamentele studenților academiei s-au îndreptat apoi spre pilotarea avioanelor cu reacție adevărate. Rușii se mândreau cu avionul lor cu reacție MIG 15, iar atunci când a pilotat acest avion, Gagarin a fost uimit de puterea acestuia. Când s-a obișnuit în sfârșit cu noile comenzi, și-a dat seama cu adevărat cu cât era mai performant decât avioanele cu elice și a simțit că aripile i-au crescut și mai mult.

Marea veste

Ca urmare a lansării cu succes a satelitului artificial Sputnik, oamenii au început să speculeze în lumea întreagă că în curând va avea loc un zbor spațial cu oameni la bord. Între timp, studenții ce se antrenau să devină piloți erau ocupați să învețe pentru dificilul examen de absolvire. Cel care conducea examenul era un bărbat cu expresii faciale foarte variate așa că lui Gagarin îi era ușor să-i ghicească părerile. Ca urmare a numeroaselor ocazii pe care le avusese de a interacționa cu căpitani, își dezvoltase abilitatea de a determina corect sentimentele unei persoane după expresiile feței. Aceasta reprezenta încă o calitate deosebită a sa.

Pe tot parcursul examenului, conducătorul nu s-a putut stăpâni să zâmbească. Notele obținute de Gagarin au fost într-adevăr fenomenale, fiind primul din clasă. A primit gradul de locotenent, făcând astfel un pas într-o nouă direcție. Gagarin considera că ziua absolvirii a fost pentru el „o a doua zi de naștere".

Pe Gagarin îl așteptau și alte motive să fie fericit. Valentina a acceptat cererea sa în căsătorie. Prietenii au venit pentru a sărbători împreună cu el, iar el i-a șoptit viitoarei sale soții: „Toată lumea are parte în viață de fericire și tristețe."

Când Gagarin le-a dat părinților vestea căsătoriei, acestea au fost cuvintele pe care le-a rostit mama sa. Cei doi au hotărât să organizeze petreceri în mai multe locuri, pentru ca toți prietenii și rudele lor să poată participa.

În ziua de 3 noiembrie, în timp ce-și sărbătorea logodna, Gagarin a auzit încă o veste nemaipomenită.

Sputnik II tocmai fusese lansat.

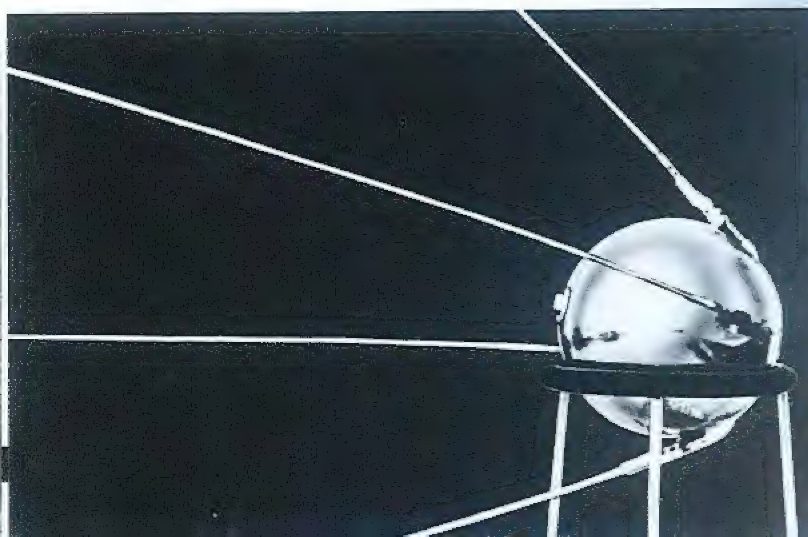
America a început să se îngrijoreze după acest ce satelit artificial cu o greutate de 508 kg a zburat cu succes pe orbită în jurul Pământului. Dacă sovieti-

▲ Canadieni, citind despre lansarea satelitului Sputnik I. Occidentalii credeau că oamenii lor de știință erau mai avansați decât cei din URSS, așa că au fost șocați la aflarea acestei vești.

▼ Avion militar cu reacție MIG 15 în decolare. Acest avion a început să fie produs în 1948 și a schimbat complet imaginea URSS, care a început să fie privită ca o națiune foarte puternică.

◄ Model al satelitului artificial Sputnik I. Acesta avea un diametru de 58 de centimetri, cântărea 83,6 kilograme și era construit din aluminiu. Era prevăzut cu senzori care puteau detecta densitatea și umiditatea din exterior și transmitea datele înregistrate pe Pământ prin unde radio.

cii găseau o modalitate de a transforma acest satelit într-o armă, ar fi putut lovi oriunde în lume.

Gagarin era însă interesat de faptul că un câine se aflase la bordul satelitului, într-un mic compartiment al capsulei. Era prima dată când o ființă vie fusese trimisă în spațiu. Exista vreun motiv pentru care oamenii nu puteau fi de asemenea trimiși în spațiu? Ar putea fi el cel ales?

La Olenburg a organizat încă o ceremonie de logodnă, petrecând împreună cu mulți prieteni și membri ai familiei soției sale. Mâncarea a fost gătită de tatăl acesteia, care era bucătar, așa că perechea s-a bucurat de o masă delicioasă.

Apoi, la radio s-a auzit vocea primului ministru Nikita Hrușciov, care anunța succesul lansării satelitului Sputnik II. În acea zi se sărbătorea și cea de-a 40a aniversare a Revoluției ruse.

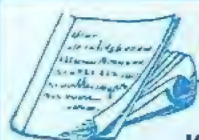
▲ Gagarin și soția sa, în 1960. Când s-au căsătorit ea era încă studentă la medicină, așa că cei doi ai decis să rămână la Olenburg până ce ea va absolvi facultatea.

Apărarea zonei de nord

Departe, la nord de Moscova, se află baza militară Murmansk. Proaspătul însurățel Gagarin se pregătea să-și părăsească familia și prietenii pentru a pleca spre această zonă îndepărtată. Considera dintotdeauna că adevărata natură a unui om se revela în înfruntarea și depășirea dificultăților, dar soției sale îi era foarte greu să accepte că el trebuia să se mute într-o regiune atât de îndepărtată.

După cel de-al Doilea Război Mondial, relațiile dintre Statele Unite și URSS s-au înrăutățit și mai mult ca urmare a războiului din Coreea, iar în perioada aceea nave americane desfășurau în secret misiuni de observație a bazelor sovietice. Misiunea lui Gagarin era să intercepteze avioanele teleghidate necunoscute și să le dezactiveze în termen de 24 de ore. A început să lucreze acolo la sfârșitul lunii martie 1958. Timp de câteva luni a făcut antrenamente speciale menite să-l pregătească să facă față condițiilor meteorologice deosebit de dificile din regiunea nordică în care era amplasată baza. A devenit un și mai mare expert în manevrarea aparatelor de zbor și, în general, toate au decurs bine în timpul șederii sale la această bază. În vara aceea, soția sa s-a hotărât să i se alăture, ceea ce i-a permis să-și apere în același timp și soția și țara. Hotărârea sa a primit un nou impuls.

În același an, în ianuarie, Statele Unite au lansat cu succes Explorer I, creat de inginerul Werner von Braun și echipa sa. În octombrie a fost înființată NASA care s-a străduit să prindă din urmă Uniunea Sovietică în cursa pentru cucerirea spațiului cosmic. Sovieticii și-au dat seama că și ei trebuiau să se străduiască și să-și sporească echipele de oameni de știință pentru a câștiga această cursă.

Versiune diferită

KUDRYAVKA, POVESTEA CĂȚELUȘEI CARE A ZBURAT ÎN SPAȚIU

Guvernul sovietic păstra secretul în privința operațiunilor spațiale și rareori dezvăluia informații privind operațiunile eșuate. Povestea cățelușei Laika ce a fost trimisă în spațiu în capsula satelitului artificial Sputnik 2 a fost un astfel de caz. Laika a fost prima ființă vie care a zburat în jurul Pământului. În ciuda numelui, aceasta nu făcea parte din rasa „Laika", ce există într-adevăr, ci era de rasă comună; inițial i se dăduse numele „Kudryavka" ca alint. Când a fost trimisă în spațiu a fost rebotezată „Laika".

În spatele deciziei Uniunii Sovietice de a trimite un câine în spațiu, au stat două motive. În primul rând, sovieticii doreau să vadă ce efect va avea asupra organismului unei ființe vii mediul din timpul zborului spațial, iar, în al doilea rând, voiau să pregătească terenul pentru un zbor în spațiu cu echipaj uman la bord. Se pare că în acea perioadă cel de-al doilea motiv era, de fapt, cel mai important. Hrușciov, extaziat de reacția lumii întregi la lansarea satelitului Sputnik I, le-a ordonat oamenilor de știință să „facă încă un miracol înaintea zilei naționale". Planurile pentru Sputnik II au fost accelerate și la o lună după Sputnik I, cel de-al doilea satelit a transportat-o cu succes în spațiul cosmic pe cățelușa Laika.

Potrivit autorităților, Laika a petrecut 7 zile în spațiu mâncând, dormind și lătrând în mod normal. Însă de curând s-a descoperit că de fapt aceasta a murit la scurt timp după lansarea satelitului, ceea ce a creat mare vâlvă în mass-media. Scutul de protecție termică s-a defectat astfel încât temperatura în interiorul capsulei a crescut dramatic, ceea a cauzat moartea cățelușei. S-a descoperit de asemenea că nu existau parașute sau alte dispozitive similare care să fi permis reîntoarcerea în siguranță a cățelușei pe Pământ. Laika a fost sacrificată de guvernul sovietic în scopuri propagandistice.

◄ Kudryavka în timpul antrenamentelor. A fost folosită în scopul propagandei sovietice și trimisă în spațiu, specialiștii așteptându-se să moară la întoarcere.

Către o lume necunoscută

Gagarin, arătând un pic neliniștit în timp ce merge cu autobuzul către locul lansării.

Drumul către stele

În aprilie 1959, s-a născut fiica familiei Gagarin. Iuri a luat o mașină până la un spital din apropiere, unde soția sa a dat naștere unei „noi comori". Au botezat-o Elena. Gagarin devenise acum tată, așa că, date fiind și numeroasele sale sarcini de serviciu, a devenit din ce în ce mai ocupat. În calitate de candidat la primirea în Partidul Comunist, Gagarin lucra și ca editor al unui ziar militar ce se adresa membrilor de partid. În septembrie a pregătit o ediție specială a ziarului în care descria vizita lui Hrușciov în America, relatare ce s-a bucurat de o reacție pozitivă.

Vizita lui Hrușciov a reprezentat prima dată când un președinte al URSS a pus piciorul pe pământul Statelor Unite. În timpul unei conferințe de presă a răspuns la multe întrebări, printre acestea și despre posibilitatea zborului în spațiu al unui echipaj uman. „Trebuie îndeplinite multe condiții înainte să poată fi trimiși oameni în spațiu. Nu a venit încă acel moment.", a răspuns el.

Însă planurile fuseseră deja puse în mișcare. La Moscova, departamentului de Cercetare privind Sănătatea Aeriană i se ordonase să găsească potențiali astronauți. Cel care a cerut aceasta era șeful comitetului de planificare a sistemelor de rachete, Sergei Korolev. Acesta a condus Uniunea Sovietică în explorarea spațiului cosmic, fiind „omul din umbră" ce s-a aflat în spatele succesului lansării celor doi sateliți Sputnik. În acea perioadă guvernul se temea că ar putea fi asasinat, așa că nu a făcut niciodată cunoscut numele său.

Gagarin și conducătorul programului de explorare a spațiului cosmic, Sergei Korolev. Acest om multilateral a fost pe drept cuvânt denumit „părintele explorării spațiale sovietice".

Gagarin și-a depus imediat candidatura. Pe hârtie se spunea că doreau un „pilot de încercare", însă Gagarin simțea că aceasta îl va purta până la urmă pe drumul pe care dorea să-l urmeze. A fost deosebit de dificil pentru el să respecte secretul întregii proceduri. Nu i s-a permis să-i spună nici măcar soției care erau planurile sale de viitor.

Gagarin a fost unul dintre cei 20 care au trecut testul fizic extrem de dur. Apoi a plecat împreună cu familia la o nouă bază aflată la 25 km la nord de Moscova. Baza era numită „drumul către stele" și cuprindea facilități de antrenament pentru astronauți. La vremea aceea, Gagarin avea 26 de ani... mai erau doar 13 luni până la zborul său în spațiu.

Omul-cheie

COSMONAUTUL CARE A DISPĂRUT

Cei 20 de candidați, printre care și Gagarin, reprezentau elita selectată din toată țara. Dintre aceștia, Gagarin, Gherman Titov și Grigori Nelyubov s-au remarcat datorită performanțelor înregistrate în timpul antrenamentelor, iar Nelyubov a fost în mod neoficial ales ca al doilea posibil înlocuitor al lui Gagarin, sau, mai simplu spus, ca „al treilea om".

Până la urmă, Korolev a trebuit să aleagă între Gagarin și Titov. Nu căuta doar pe cineva care avea aptitudinile necesare pentru a putea zbura în siguranță în spațiu și înapoi. Dorea să aleagă pe cineva care să poate face față în mod adecvat onoarei de a fi primul om în spațiu. Acesta a fost motivul pentru care Nelyubov nu a fost luat în considerare. Era un bărbat plăcut la înfățișare și la vorbă, popular și adesea considerat candidatul numărul unu, dar, spre deosebire de Gagarin, care era mai mult tăcut, Nelyubov nu se simțea bine când nu era în centrul atenției. Era considerat prea egocentric pentru această misiune.

Nelyubov, care fusese eliminat din cursă în ciuda calităților sale fizice și mentale, se spune că a fost deranjat de această decizie, a creat ceva agitație în baza de antrenamente și a fost dat afară complet din program și trimis la o bază a aviației militare din Vladivostok. Sub privirile celorlalți candidați, furia sa creștea iar el a început să bea foarte mult. În raportul distribuit celorlalți candidați se spunea că „în ziua de 16 februarie 1966, fiind în stare de ebrietate, a fost lovit de un tren".

Agenția spațială s-a străduit să îngroape toate informațiile legate de acest „om lipsit de onoare" ce a făcut parte din rândurile sale.

Potențialii astronauți și instructorii lor. Al treilea de la dreapta din rândul al doilea este Nelyubov.

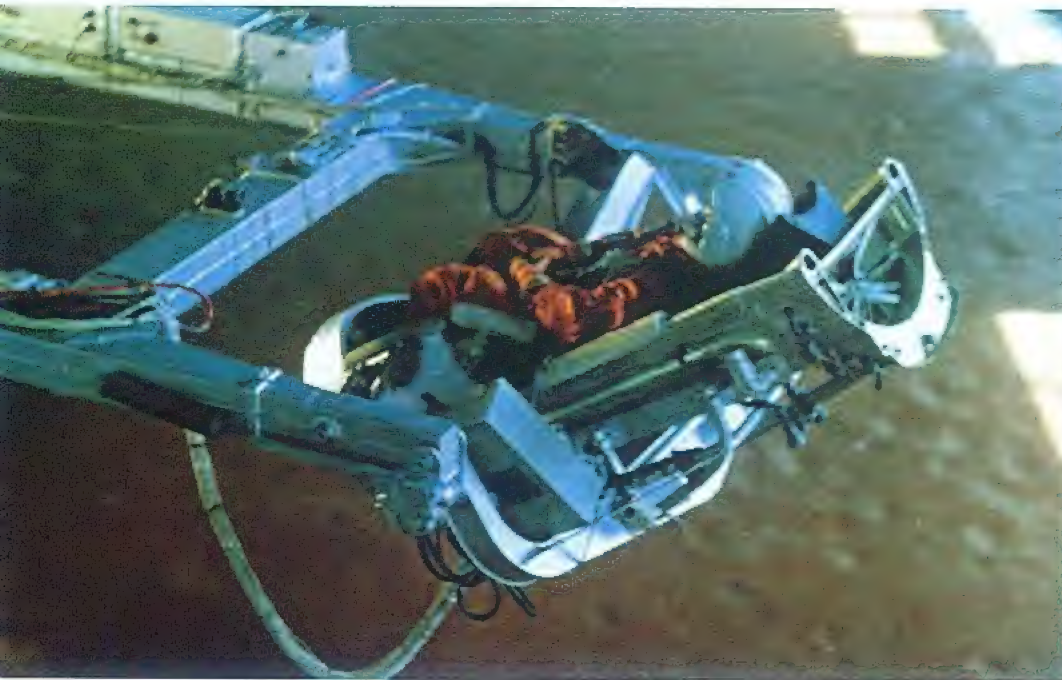

Conducătorul tăcut

Toți potențialii astronauți s-au întâlnit cu liderul de antrenamente, Konstantin Bercinin. S-au întâlnit de asemenea cu un alt erou național, Nicolai Kamanin. Kamanin era și responsabil cu pregătirea astronauților la această bază. Decizia finală privind alegerea astronautului aparținea armatei.

La prima ședință de informare, candidaților li s-a prezentat programul de pregătire. Urmau desigur să fie pregătiți din punct de vedere fizic și teoretic, dar urmau să se antreneze și pentru zborul în condiții de imponderabilitate și de accelerație foarte mare și aveau să facă de asemenea și alte simulări ce aveau să fie utile în timpul zborului în spațiu. În final, urma să fie ales unul singur dintre ei.

În timpul acestui stagiu de pregătire, Gagarin a fost primit în

◀ Gagarin, antrenându-se la centrul de pregătire „drumul către stele". A făcut față cu bine antrenamentelor, dar se spune că nu era un lider remarcabil.

Nu totul a decurs perfect în timpul antrenamentelor. În martie 1961, la puțin timp de la nașterea celei de-a doua fiice a lui Gagarin, la bază a avut loc un accident. În ziua aceea Valentin Vondalenko se antrena într-o încăpere etanșă izolată fonic; costumul său a luat foc din cauza unei greșeli produse din neatenție. Cum încăperea era în continuu alimentată cu oxigen, focul s-a răspândit, însă din cauza diferenței de presiune între interiorul încăperii și exterior, Vondalenko nu a putut deschide ușa. În final, acesta a decedat, suferind grave arsuri pe întregul corp. Avea 24 de ani.

La puțin timp după acest nefericit incident, candidații selectați se îndreptau către locul lansării.

Partidul Comunist. Era în luna iunie. A declarat că acesta a fost „cel mai important eveniment din viața mea", însă nu este clar dacă el credea cu adevărat în aceste cuvinte.

Aceasta l-a ajutat însă pe Gagarin să fie ales. Agenția a considerat ideal ca primul om care urma să zboare în spațiu să poată fi folosit pe viitor ca propagandă comunistă.

În sfârșit, modulul spațial a fost construit cu succes iar Sergei Korolev a fost invitat la baza de pregătire ca instructor. La acel moment, mai rămăseseră doar 6 candidați. În timp ce Gagarin se afla în capsulă și privea pe hublou, privirile sale le-au întâlnit pe cele ale lui Korolev. I-a zâmbit strălucitului inginer, arătând deplină încredere.

▲ Korolev urându-i lui Gagarin drum bun cu puțin timp înainte de decolare. Bărbatul din centru este Kiril Moskalenko, un strateg militar.

Vostok I decolează. Camerele video și aparatele de fotografiat au imortalizat acest moment istoric. Rachetele sovietice se caracterizau prin faptul că erau mai late la bază decât la vârf.

12 aprilie

Cosmodromul de la Baikonur se află la sud-vest de Moscova, aproape de granița cu Kazakhstan, chiar în mijlocul deșertului. Instalația metalică de lansare era construită pe o fundație din beton, iar potențialii astronauți s-au îndreptat într-acolo. Fel de fel de gânduri îi treceau prin cap lui Gagarin în timp ce autobuzul se apropia de baza de lansare.

Agenția a anunțat că va fi selectat un pilot în termen de 4 zile. Printre candidați s-au răspândit zvonuri, dar Gagarin a fost foarte surprins să afle că el era cel ce fusese ales. Titov, care a fost ales ca înlocuitor, se descurcase mult mai bine în exercițiile din timpul antrenamentelor.

În noaptea dinaintea decolării, Titov și Gagarin au dormit bine într-o clădire din apropierea instalației de lansare. Niciunul dintre ei nu știa că în încăpere fusese instalat un dispozitiv care să le monitorizeze somnul. Gagarin s-a mișcat o singură dată în somn toată noaptea.

„Iuri, vrei să pun muzică?"

Iuri a răspuns afirmativ la întrebarea comandantului. Atât pulsul cât și respirația sa erau în parametri normali, a raportat Kamanin. „Asta dovedește că inima mea încă mai bate", a glumit Gagarin în ciuda temerilor legate de zborul iminent. Decolarea urma să aibă loc în doar câteva minute. Totul era pregătit.

Timpul trecea încet în atmosfera tensionată. Într-adevăr, inima lui Gagarin a început să bată mult mai tare decât când era în repaus. „Și!" La ordinul lui Kamanin, motoarele principale au fost aprinse. Puternicele rachete R-7 s-au zdruncinat violent iar modulul a început să se desprindă de sol.

„Decolarea!"

Gagarin și Vostok au început să se înalțe cu o viteză amețitoare.

Împărtășind onoarea cu lumea întreagă

▲ Capsula Vostok I după aterizare. Suprafața este complet carbonizată datorită frecării cu aerul la reintrarea în atmosferă. În stânga capsulei se află parașuta.

Naşterea unui erou

La cincizeci și cinci de minute de la lansarea astronavei Vostok, guvernul a emis un anunț oficial, așa cum fusese planificat.

„Prima astronavă cu echipaj uman la bord a fost lansată. Pilotul este un membru al Partidului Comunist Sovietic, maiorul Iuri Alexeivici Gagarin."

Gagarin era doar locotenent înaintea decolării. În timp ce se afla în spațiu, a fost înaintat în grad cu două nivele. Vostok a zburat pe orbită în jurul Pământului prin dreptul ecuatorului timp de aproximativ 90 de minute, iar după 108 minute de la lansare a aterizat. Gagarin a aterizat în apropierea orașului Saratov, care îi era atât de drag. Se spune că primii care au ajuns la el au fost un tânăr fermier și fiica acestuia. Aceștia s-au apropiat cu mare precauție de omul care apăruse parcă din neant și purta un costum ciudat.

„Sunt un prieten, sunt un compatriot", a spus repede Gagarin, grăbindu-se să-și scoată casca. Curând după aceea, la fața locului au sosit cu elicopterele soldați și cercetători, iar regiunea aceea foarte liniștită s-a transformat într-un adevărat furnicar. Ulterior, au sosit și ceilalți candidați cu avioane cu reacție. „Cum te simți? Ești mulțumit?", l-a întrebat Titov. „Extrem de satisfăcut. Data viitoare va fi rândul tău.", a răspuns Gagarin.

Observându-l pe Korolev care se afla în apropiere examinând modulul, Gagarin s-a apropiat de acesta și i-a spus: „Misiunea mea s-a încheiat. Totul a decurs perfect, domnule comandant." Se spune că auzind acestea Korolev a fost extrem de impresionat și nu a știut ce să mai spună.

În ziua de 14 aprilie, Gagarin s-a întâlnit cu presa pentru a vorbi despre prima misiune spațială cu echipaj uman la bord. Hrușciov a hotărât să se folosească de acest succes istoric pentru a-și promova propriile interese politice, așa că l-a adus pe Gagarin la Moscova cu un avion particular și a organizat acolo o recepție uriașă în onoarea sa. Acesta a pășit încet prin mijlocul mulțimii care îl întâmpina cu buchete de flori și urale.

▼ Gagarin, în vizită în Japonia pe 21 mai 1962. A petrecut câteva zile la Tokio, Sapporo, Nagoya și Osaka. În toate aceste orașe a fost întâmpinat de o mulțime de oameni.

Cursa umăr la umăr

Veștile despre realizările lui Gagarin au ajuns în restul lumii prin intermediul radioului și al ziarelor. NASA, care tocmai fusese învinsă în cursa pentru cucerirea spațiului, anunțase cu 2 ani înainte, pe 9 aprilie 1959, o listă de 7 astronauți care urmau să zboare în spațiu în cadrul programului Mercury, dar aceștia se aflau încă la un stadiu incipient de pregătire. La o lună după succesul lui Gagarin, astronava Mercury 3 cu indicativul Freedom 7 a fost lansată avându-l la bord pe Alan Shepard, care a devenit astfel primul american în spațiu realizând un zbor suborbital, dar nu s-a bucurat nici pe departe de tot atâta atenție ca Gagarin.

„Vom trimite un om pe Lună", a anunțat președintele John F. Kennedy în senatul american pe 25 mai 1961, spunând că în deceniul acela Statele Unite vor trimite cu succes un om pe Lună și îl vor readuce în siguranță pe Pământ. Acesta era începutul misiunilor Apollo. Pe de altă parte, în URSS, Titov a devenit cel de-al doilea rus care a zburat în spațiu, la bordul navei Vostok II. Acesta a înconjurat Pământul de 17 ori, parcurgând în total 700.000 de kilometri, ceea ce reprezintă aproximativ distanța până la Lună și înapoi. Hrușciov a anunțat că succesul lui Titov se datora „pregătirii superioare pe care o pri-

◀ Reporteri și oameni de rând adunați la aeroport în așteptarea lui Gagarin. Vechiul marș militar „Ne-am născut ca să scriem istoria" se auzea în fundal.

mise în cadrul armatei sovietice". Aceasta a adăugat și mai mult foc pe paie în relațiile dintre cele două superputeri ale lumii.

Gagarin aștepta cu nerăbdare să i se ofere încă o ocazie de a zbura în spațiu, pe măsură ce cursa cu Statele Unite devenea tot mai îndârjită. După Titov, au zburat pe rând și ceilalți astronauți, fiecare dintre ei stabilind un nou record privind timpul petrecut în spațiu. Pilotul navei Vostok 6 a fost prima femeie în spațiu, Valentina Terescova.

Lui Gagarin însă nu i s-a mai oferit niciodată o a doua șansă de a mai zbura în spațiu, sub pretextul că guvernul nu voia să pună în pericol viața eroului național. În schimb, și-a început activitatea de „erou al spațiului".

O scenă de familie.

Acoperit de glorie

După reîntoarcerea din aventura spațială, Gagarin a lucrat la centrul spațial ca instructor pentru viitorii astronauți și și-a petrecut timpul cu familia, pe care nu o văzuse prea mult în ultima vreme. Pe de altă parte, fiind primul om care zburase în spațiu, avea o datorie și față de Partidul Comunist. A fost folosit ca mijloc de propagandă. Avea întâlniri zilnice cu presa. La una dintre aceste întâlniri a pronunțat celebrele cuvinte: „Pământul era albastru." A început să scrie o carte în care-și povestea experiențele trăite și aceasta a fost publicată destul de repede, în 1961. A vizitat, de asemenea, multe orașe din lumea întreagă, bucurându-se peste tot de o primire fantastică și fiind mereu întâmpinat cu zâmbetul pe buze.

Este evident că scopul vizitelor sale din lumea întreagă era de fapt acela de a demonstra oamenilor de pe întreg mapamondul„ victoria strălucită a comunismului". Astfel, lui Gagarin i s-a interzis să critice sub orice formă guvernul.

Zilele sale pline de activități datorate calității sale de erou al spațiului au început în sfârșit să dea semne de schimbare în 1964. După lansarea navei Vostok 6 în anul anterior, URRS a încetat să mai lanseze zboruri spațiale, luând o pauză în cursa împotriva Statelor Unite, pentru a-și reface forțele. Hrușciov, însă, aflase despre următoarea generație de vehicule spațiale proiectate de Statele Unite (proiectul Gemini) și i-a ordonat imediat lui Korolev să proiecteze astronave care să poată prelua un echipaj de 3 persoane, ca reacție la navele cu echipaj de 2 persoane prevăzute de proiectul Gemini.

În aprilie 1964, cu aprobarea guvernului, Korolev a început să proiecteze un nou tip de astronavă. I s-a ordonat să lanseze nava înainte de toamna aceluiași an, așa că s-a grăbit să găsească o modalitate de a realiza acest proiect. La puțin timp după aceea însă, Hrușciov a fost înlocuit la conducerea guvernului.

▼ Cei 7 americani aleși pentru misiunile spațiale Mercury. În rândul din spate, în stânga, se află Alan Shepard, iar cel de-al doilea din dreapta în rândul de jos este John Glenn.

1961	12 aprilie	Vostok 1. (Iuri Gagarin)
	5 mai	Mercury 3 (Alan Shepard)
	21 iulie	Mercury 4 (Paisal Grissom)
	6 august	Vostok 2 (Gherman Titov)
1962	20 februarie	Mercury 6 (John Glenn)
	24 mai	Mercury 7 (Scott Carpenter)
	11 august	Vostok 3 (Andrian Nicolaiev)
	3 octombrie	Mercury 8 (Walter Shiller)
1963	15 mai	Mercury 9 (Gordon Cooper)
	14 iunie	Vostok 5 (Valeri Buikovski)
	16 iunie	Vostok 6 (Valentina Terescova)

CĂLĂTORII ÎN TIMP

UNIUNEA SOVIETICĂ, LA CONDUCEREA CURSEI PENTRU CUCERIREA SPAȚIULUI

După zborul lui Gagarin în spațiu, atât americanii cât și sovieticii au trimis mulți oameni în spațiu, aceste activități luând într-adevăr forma unei veritabile curse. Fiecare țară încerca să trimită oameni în spațiu pentru un timp mai îndelungat și investind mai mulți bani, sovieticii încercând, de asemenea, să „realizeze ceea ce americani nu au reușit". Navele Vostok 3 și 4, precum și 5 și 6 au zburat în pereche, iar sovieticii au reușit de asemenea să trimită o femeie în spațiu, înregistrând aceste succese înaintea americanilor.

Zborurile spațiale cu echipaj uman, cu alte cuvinte module prevăzute cu echipamente capabile să susțină viața, depindeau în foarte mare măsură de calitatea rachetelor. Sovieticii au fost capabili să producă rachete puternice și stabile într-un stadiu timpuriu al programului spațial, ceea ce le-a permis să câștige un avans considerabil în cursa pentru cucerirea spațiului cosmic.

Pe de altă parte, Statele Unite, anterior lansării navei Freedom 7, au lansat mai multe zboruri spațiale fără echipaj la bord, inclusiv un model folosit ulterior pentru Mercury 6, la bordul căreia avea să zboare mai târziu John Glenn, în primul zbor orbital american. Zborurile cu echipaj uman au devenit unul dintre obiectivele clare ale NASA după ce Kennedy și-a anunțat hotărârea de a trimite un om pe Lună, iar ulterior programul spațial american a început să înregistreze mult mai multe succese decât cel al URSS. Sovieticii nici măcar nu aveau în plan să trimită un om pe Lună până în 1964, iar atitudinea se cam schimbase la nivel oficial în privința cursei pentru cucerirea spațiului.

O moarte prematură

O cursă disperată

CA URMARE A ORDINELOR LUI HRUȘCIOV, modulul Voskhod I a fost lansat pe data de 12 octombrie 1964, cu 3 oameni la bord. Comandantul misiunii, Vladimir Komarov, era bun prieten cu Gagarin iar cele două familii își petreceau adesea timpul liber împreună. Acesta era însoțit de un inginer și un doctor, iar nava a zburat pe orbită și s-a întors conform planului. Sovieticii erau astfel primii care trimiseseră în spațiu o astronavă cu 3 oameni la bord.

La întoarcerea acestora, însă, Hrușciov nu a mai organizat obișnuita recepție de „bun venit". De asemenea, Kremlinul a anulat anunțarea acestui succes, iar în acea zi Hrușciov a fost îndepărtat de la conducerea guvernului. În aceste condiții, succesul misiunii Voskhod I a fost oarecum trecut sub tăcere.

Deși căderea lui Hrușciov nu a avut un impact semnificativ asupra programului spațial, îndepărtarea sa de la putere era un semn al numeroaselor probleme care existau în țară. Succesorul său, Leonid Brejnev, nu a avut succes în încercarea de a impune reforme economice și agrare și a transformat guvernul într-o plutocrație foarte rigidă. Aceasta a reprezentat una din cauzele prăbușirii Uniunii Sovietice de mai târziu. Și a dus de asemenea la anularea programului spațial al țării.

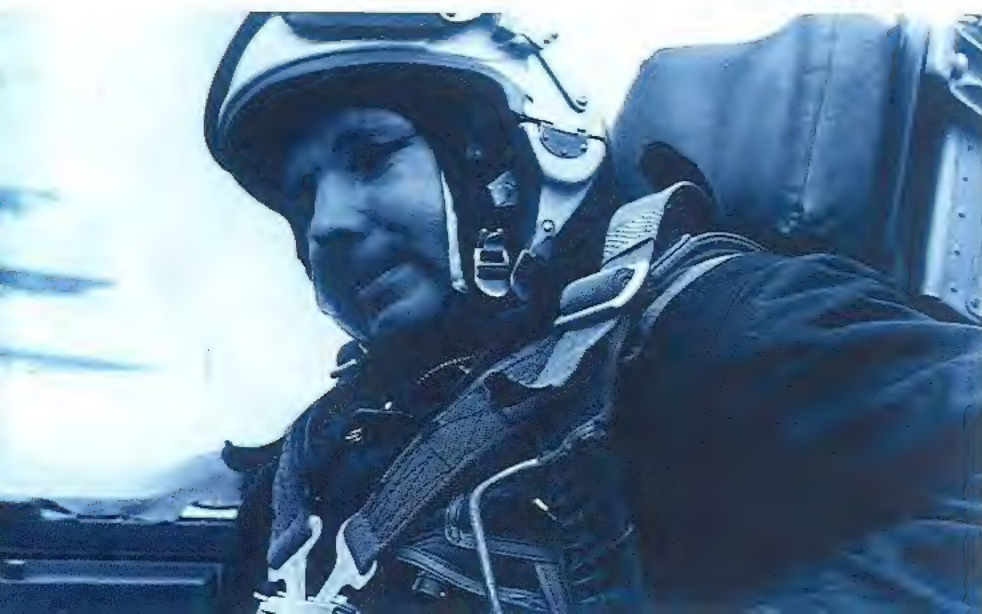
Un alt eveniment care a ridicat un obstacol în calea programului spațial a fost moartea lui Sergei Korolev. În ziua de 14 ianuarie 1966, acesta a suferit o intervenție chirurgicală de urgență la stomac datorită unei hemoragii interne, însă nu a supraviețuit operației.

În vremea aceea, Gagarin a început să studieze ingineria și a început să plănuiască o nouă generație de vehicule spațiale. Printre acestea, se numără și planul secret al sovieticilor de a proiecta o navetă foarte similară cu naveta spațială americană.

▲ Gagarin și Komarov, împreună cu familiile. Fiica lui Komarov se află în centru, iar prietena ei se află în stânga.

▼ Gagarin, chiar înaintea ultimului său zbor. Zborul care avea să se sfârșească cu moartea sa a durat doar 12 minute. Unele voci au susținut că prăbușirea sa de la altitudine s-a datorat stării de ebrietate.

Tragedia unui prieten

Ca urmare a decesului lui Korolev, programul spațial a suferit în mod inevitabil numeroase schimbări. Succesorul lui Korolev, Vasili Micin, a anulat programul Voskhod în favoarea începerii cercetării în vederea proiectării unei noi generații de nave - Soyuz. Acest nou model avea să poată duce oameni pe Lună.

Deși era un bun inginer, Micin nu avea multă influență la nivel politic, așa că a întâmpinat multe dificultăți în ceea ce privește finanțarea proiectului. Nu a reușit să convingă guvernul să aloce fondurile necesare pentru dezvoltarea unor noi rachete. În plus, progresele făcute de programul spațial american adăugau și mai multă presiune asupra inginerilor sovietici, așa că noile rachete erau capabile de performanțe destul de reduse.

În iarna anului 1966, programul Soyuz a inițiat o serie de zboruri de încercare fără echipaj la bord, dar modulul a explodat datorită nefuncționării unui motor. Martor la acest dezastru, Kamanin a scris în jurnalul său: „Undele de șoc provocate de explozie au spart ferestrele clădirilor din zonă iar rămășițele au fost aruncate în zidurile din partea opusă."

În ciuda acestui eșec major, programul a continuat, iar Komarov a fost ales pilot al navei Soyuz I. Gagarin a fost atunci numit înlocuitor al acestuia, ceea ce-i putea da șansa să mai zboare încă o dată în spațiu. Însă modulul avea încă multe probleme deși data lansării se apropia.

Komarov a decolat la bordul navei Soyuz în ciuda îndoielilor legate de aceasta. Decolarea a decurs conform planului, însă în timpul zborului pe orbită, modulul a întâmpinat probleme. O parte a panoului solar nu s-a deschis. Fără acesta, bateria avea să se termine iar modulul nu mai putea funcționa. Komarov a făcut tot ce-i stătea în putere pentru a deschide panoul, dar nu mai era nimic de făcut. Singura

▲ Elena, Garochika și Valentina, devastate de moartea lui Gagarin. Spiritul său a continuat să trăiască prin copiii săi.

opțiune era anularea misiunii și întoarcerea mai devreme la sol.

La baza de la sol, tehnicienii se chinuiau să găsească o soluție. După ce Soyuz înconjurase Pământul de 15 ori, Gagarin a luat în mână microfonul și a rugat echipa să găsească o modalitate de a-l aduce pe prietenul său înapoi pe Pământ, în siguranță. „Cea de-a 19a rotație este ultima noastră șansă. Aduceți-l viu la sol!"

Temerile lui Gagarin s-au adeverit însă. Modulul Soyuz a reușit să străbată atmosfera fără probleme majore, însă capsula s-a prăbușit la sol și a luat foc. Trupul neînsuflețit al pilotului a fost descoperit în apropierea epavei. Investigația ulterioară a scos la iveală faptul că parașuta sa nu se deschisese bine.

Adio eroului

Moartea lui Komarov a avut un profund impact asupra celor implicați în program. După spusele unora, acesta ar fi spus: „nu se poate să las un erou național să se îmbarce în această misiune periculoasă" și a urcat în instalația de lansare pe deplin conștient de riscurile ce existau. Deși poate că această poveste nu este adevărată, cert este că modul Soyuz era plin de defecte iar pe Komarov și Gagarin îi lega o prietenie foarte strânsă.

În octombrie 1967, Gagarin a fost înaintat la gradul de colonel. La începutul anului următor, a absolvit academia militară Jukovski și a devenit vicepreședinte al centrului de pregătire „drumul către stele". „Este de datoria noastră să învățăm următoarea generație cum să piloteze navele Soyuz." Deși era marcat de moartea prietenului său, Gagarin nu a încetat să privească visător spre cer, sperând că într-o bună zi va zbura din nou în spațiu.

Eroul a murit însă pe neașteptate. Într-o zi, Gagarin a zburat împreună cu instructorul Vladimir Sergin într-o demonstrație de rutină ca parte a programului de pregătire. Se aflau la bordul unui avion militar MIG 15. Deși era obișnuit să piloteze astfel de avioane, a pierdut brusc controlul iar avionul s-a prăbușit la sol. Când s-a izbit de pământ, avionul a explodat și a luat foc, dezintegrându-se în multe bucăți. Și trupurile piloților au fost descoperite complet dezintegrate. Aceasta se întâmpla în ziua de 27 octombrie 1968, cu doar o lună înainte ca Gagarin să-și sărbătorească cea de-a 34a zi de naștere.

Există multe teorii privind cauza accidentului, inclusiv unele care susțin că acesta s-a datorat unei erori de pilotaj: poate din cauza mâniei, sau pur și simplu o greșeală. Moartea prematură a eroului a șocat lumea întreagă. După ceremonia funerară, a fost înmormântat în Piața Roșie alături de Korolev și Romanov. A devenit o legendă a erei spațiale, despre care numeroase generații vor continua să vorbească.

La aproximativ 6 luni de la incident, americanii au lansat misiunile Apollo, trimițând cu succes oameni în spațiu, în timp ce URSS și-a revizuit programul Soyuz și a trimis oameni în spațiu la bordul modulului Soyuz 3. Se dăduse startul unei noi curse – cea pentru cucerirea Lunii.

▲ Moscoviți la funeraliile lui Gagarin și Sergin pe 29 martie 1968. Câteva mii de oameni au venit să-și ia un ultim bun rămas de la acest erou al națiunii.

Biblioteca de amintiri

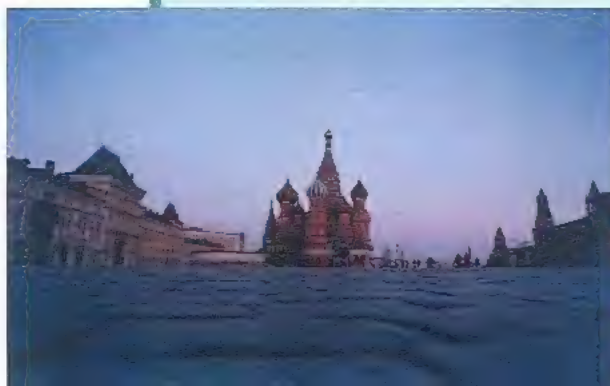
MORMÂNTUL EROULUI ȘI PIAȚA ROȘIE

Piața Roșie, unde a fost înmormântat Gagarin, este situată la nord-est de Kremlin. Cuvântul rusesc „roșu" înseamnă „frumos" în rusa veche. După prăbușirea URSS-ului, această piață, unde se află mormântul lui Gagarin și maiestuoasa catedrală Sf. Vasile construită în secolul al XVI-lea, a devenit un punct major de atracție pentru turiști. Piața este însă și o amintire vie a perioadei comuniste din Rusia.

În această zonă a fost construit, după moartea lui Lenin, un lung zid de piatră denumit „promenada lui Lenin" pe care se urcau conducătorii țării să-și privească alegătorii. Parada prin care se sărbătorește independența țării se organizează în această piață, iar recepția organizată în onoarea lui Gagarin după aventura sa spațială a avut loc tot aici. La 7 ani după aceea, s-a întors în această piață pentru a fi înmormântat alături de alți mari oameni ai Rusiei.

Cu puțin timp înainte de zborul la bordul navei Vostok I, Gagarin a vizitat această zonă. Se plimba împreună cu Gherman Titov, care a observat că toate camerele de filmat și aparatele de fotografiat era îndreptate asupra lui Gagarin și a spus: „Într-adevăr, probabil că el va fi pilotul ales." Acesta este doar un zvon, dar operatorii au simțit probabil că Gagarin avea o alură de erou mai mult decât Titov.

Gagarin, eroul și legenda națională, se află și azi înmormântat aici.

◄ Piața Roșie din Moscova. În față se află catedrala Sf. Vasile, iar în stânga este muzeul național construit în 1893.

Călătoria istorică ce a durat 108 minute şi drumul pe care l-a deschis pentru viitor

Ce țară a trimis prima un om în spațiu? Uniunea Sovietică. Aceasta a câştigat o bătălie dificilă şi înverşunată împotriva Statelor Unite. Motivul care a stat la baza deciziei de a lansa nava l-a reprezentat în special mândria națională – în acest fel națiunea comunistă putea pretinde că a învins Statele Unite în cursa pentru cucerirea spațiului. Călătoria de 108 minute a lui Gagarin în spațiu a fost extrem de periculoasă, dar el a reuşit să se întoarcă în siguranță la l.

▲ Model al capsulei Vostok I în spațiu. În spatele capsulei sferice se află rachetele și motorul care aproape că au provocat un dezastru la reintrarea în atmosfera terestră. Cilindrul alb este cea de-a treia rachetă.

Misiunea astronautului

ÎN ZIUA DE 12 APRILIE 1961, la 9:06:57 dimineața, ora locală, Gagarin a scris istoria. Capsula Vostok I care l-a purtat pe orbită în jurul Pământului, la o altitudine de 180 km, a completat rotația în aproximativ 90 de minute. Omenirea făcea astfel primul pas în explorarea spațiului cosmic.

Gagarin a avut atunci o singură responsabilitate ca astronaut: să zboare pe orbită și să se întoarcă în siguranță. Zborul fusese programat de la sol în cele mai mici detalii, iar opțiunea de pilotare manuală a fost dezactivată. Codul necesar activării acestei funcții se afla într-un plic sigilat, iar lui Gagarin i s-a permis să-l deschidă doar în caz de urgență.

Medicii sovietici se temeau că pilotul ar putea să devină instabil din punct de vedere mental ca urmare a zborului în condiții de imponderabilitate, de aceea au luat aceste măsuri pentru orice eventualitate. Nu este însă clar dacă un astronaut în stare de panică ar fi fost sau nu capabil să activeze cu succes sistemul, așa că, în acest sens, nu a fost un mecanism de precauție foarte util. Îndatoririle lui Gagarin constau în principal în observarea măsurătorilor și a priveliștii ce se zărea prin hublou și descrierea în detaliu a ceea ce vedea.

▼ Vostok I, în așteptarea lansării. Știind că exista posibilitatea ca misiunea să eșueze și să fie nevoie să fie amânată, guvernul nu a anunțat în mod oficial orarul lansării.

Primele cuvinte memorabile pe care le-a rostit din spațiu au fost: „Se vede Pământul de aici. E așa de frumos. Mă simt minunat."

Vostok și-a continuat zborul fără probleme, iar la ora 10:25 dimineața, conform planului, au fost aprinse rachetele care să aducă modulul înapoi pe Pământ. Faptul că totul a decurs fără probleme a provocat cu siguranță un puternic sentiment de mândrie în inimile lui Korolev și ale echipei sale de ingineri. Vostok și-a redus treptat viteza și și-a început coborârea spre Pământ. Au existat însă câteva probleme iar misiunea s-a aflat în pragul eșecului.

Criza ascunsă

Vostok I consta dintr-o capsulă pentru astronaut și o altă secțiune în care se aflau motorul și rachetele. Toate aceste echipamente ar fi trebuit să se detașeze de capsulă înaintea reintrării în atmosferă, însă, datorită unei probleme de ordin mecanic, cele două părți au rămas conectate la intrarea în atmosferă.

Nava a început să se miște într-o direcție imprevizibilă. Gagarin nu putea face nimic. Dacă nava

Pământul văzut din spațiu. „Pământul era albastru." Aceste cuvinte au răsunat în inimile a milioane de oameni, iar Gagarin a devenit rapid o celebritate în timp ce punea bazele drumului spre explorarea spațială.

„Se vede Pământul de aici. E așa de frumos. Mă simt minunat."

▲ Gagarin în Vostok I, fotografie realizată de un aparat din interiorul capsulei. Presiunea din capsulă era de 1 atmosferă și conținea un amestec de oxigen și azot.

nu-și putea reduce suficient viteza, ca urmare a frecării cu atmosfera terestră ar fi explodat probabil înainte de aterizare.

Însă dacă temperatura era destul de ridicată ca să separe motorul de capsulă, aceasta ar fi putut să se întoarcă ușor pe Pământ. Deci ce avea să se întâmple? Va arde întreaga astronavă sau se vor separa cele două părți? Gagarin credea în cea de-a doua alternativă, iar după ce a aterizat a trimis un semnal indicând că „totul este normal".

La 10 minute după ce vehiculul și-a început călătoria de întoarcere, capsula s-a desprins în sfârșit fără alte incidente și a reușit să-și urmeze traiectoria planificată inițial. Gagarin era nevătămat. Când capsula a ajuns la altitudinea de 7.000 de metri, trapa s-a deschis automat. Gagarin a fost aruncat afară din capsulă iar parașuta s-a deschis fără probleme. Fericit că a supraviețuit, se spune că ar fi început să cânte în timp ce plutea încă în aer.

Apoi lumea a fost anunțată despre întoarcerea în siguranță pe Pământ a lui Gagarin, dar, desigur, problemele legate de desprinderea capsulei au fost păstrate sub tăcere. Guvernul chiar a declarat că Gagarin a aterizat în capsulă. Iar aceasta din cauză că, în conformitate cu o regulă a Federației Aeronautice Internaționale, pilotul trebuia să mențină oarecum controlul asupra aparatului de zbor, așa că guvernul a prezentat această informație falsă pentru a se sustrage prevederilor acestei legi. Gagarin era foarte îngrijorat de modul cum fusese distorsionat adevărul, așa că în timpul întâlnirilor cu presa și la alte asemenea evenimente a încercat mereu să evite întrebările despre aterizare.

▼ Sovietici citind despre primul zbor în spațiu cu echipaj uman la bord. Pe vremea aceea, oamenii nu aveau acces decât la știrile aprobate de guvern să fie publicate.

◄ Korolev vorbind cu Gagarin, care are capul plecat. Gagarin era foarte supărat că trebuia să păstreze anumite secrete privind misiunea, despre care guvernul nu voia ca lumea să afle ceva.

Minciunile privind aterizarea au persistat câțiva ani, dar până la urmă Uniunea Sovietică a recunoscut că toți piloții celor 6 astronave Vostok fuseseră ejectați din capsulă în zbor și aterizaseră cu parașuta. Aceasta era cea mai potrivită metodă de aterizare, susțineau reprezentanții sovietici. Deabia în 1991 a ieșit la iveală adevărul despre criza privind reintrarea în atmosfera terestră a capsulei lui Gagarin.

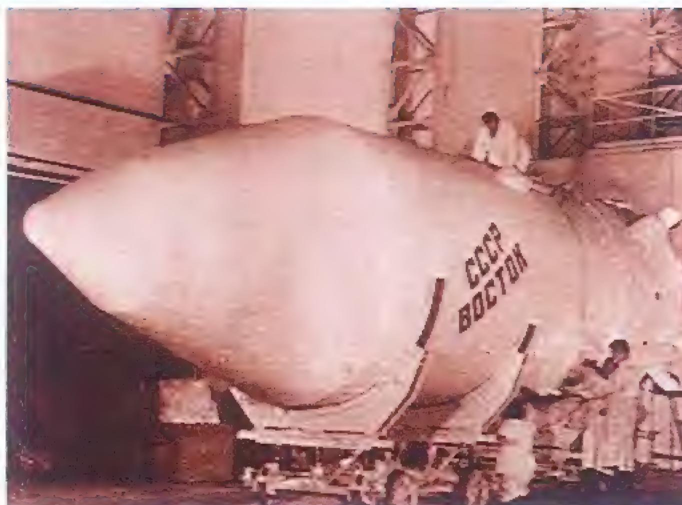
Un pariu periculos

Pe vremea aceea, agenția spațială sovietică manipula adesea faptele în rapoartele pe care le publica. Începând cu Vostok I, se pare că toată activitatea lor a fost învăluită de secret. Drept urmare, a fost foarte neobișnuit că guvernul a anunțat succesul misiunii lui Gagarin când acesta se afla încă pe orbită. Se pare că aveau nevoie să declare de urgență că ei erau cei care câștigaseră cursa pentru cucerirea spațiului.

Aceasta se datora în parte unui incident ce se petrecuse în timpul lansărilor de încercare ale astronavei Vostok. Anterior zborului cu un om la bord, Korolev desfășurase mai multe teste cu seria de vehicule spațiale „Korabul Sputnik".

La acel moment, vehiculele spațiale prezentau multe probleme.

Aceste teste au folosit câini și manechini și au fost făcute de numeroase ori înainte ca Vostok I să fie lansat în 1960, dar de fiecare dată ocupanții erau smulși din capsulă și aruncați în spațiu. Niciunul dintre teste nu se apropiase măcar de o reușită de 100%. Aceste teste l-au îngrijorat pe Korolev, iar echipa își făcea griji și din cauza calității rachetelor care trebuiau să propulseze modulul înapoi spre Pământ. Până la urmă, s-a tras concluzia că era încă prea periculos să fie trimis un om în spațiu. Cu toate acestea, Vostok I a fost lansat conform planului, în ceea ce era un pariu foarte periculos.

▲ Filmul „Prima călătorie spre stele", a cărui premieră a avut loc la festivalul de film de la Moscova din iulie 1961, la trei luni de la zborul spațial; Vostok I a fost în sfârșit arătat publicului în film.

Dacă misiunea lui Gagarin s-ar fi încheiat cu un eșec, probabil că guvernul ar fi făcut în așa fel încât să nu se afle absolut nimic despre aceasta. Cu siguranță toate dovezile despre Gagarin ar fi fost distruse, iar el ar fi „dispărut" probabil cam în același fel în care a dispărut Nelyubov. Explorarea spațială este adesea descrisă ca fiind „miraculoasă" și, într-adevăr, primul zbor în spațiu cu echipaj uman la bord nu a fost cu nimic mai prejos de un miracol.

Zborul către Lună

Faptele lui Gagarin au șocat lumea și au stârnit în Statele Unite interesul pentru zborurile în spațiu cu echipaj uman. Următorul obiectiv era Luna. Tânărul președinte american Kennedy a anunțat că acesta era noul obiectiv al țării, iar oamenii de știință au început munca în acest sens. Pe de altă parte, sovieticii au început să lucreze la modelele Voskhod, iar Korolev a devenit o figură foarte prețuită și importantă pentru țară când a început să pună la punct o strategie privind trimiterea de oameni pe Lună.

Existau mai multe probleme, cele mai importante fiind timpul și banii. Următoarea generație de rachete N-1, considerate a fi esențiale pentru a se putea trimite o navă cosmică pe Lună, erau rezervate pentru armată în scopul apărării țării. Pentru a obține permisiunea de a continua dezvoltarea astronavei, Korolev trebuia să convingă guvernul să aprobe diversificarea scopurilor în care puteau fi folosite aceste rachete. Pe de altă parte, americanii proiectaseră racheta purtătoare Saturn, menită a fi folosită exclusiv în misiunile spre Lună.

Mai existau și probleme legate de strategia de dezvoltare sovietică. Prins între negocierile cu guvernul și dezvoltarea rachetelor, Korolev era extrem de ocupat. El era cel responsabil și cu dezvoltarea sateliților de spionaj, a rachetelor cu rază lungă de acțiune și a navelor spațiale menite a fi trimise pe Marte și Venus, fără oameni la bord. De misiunea pe Lună se ocupa altă echipă, deci organizarea în cadrul agenției nu era tocmai ideală. Korolev începea să-și facă de asemenea griji că altcineva îi va lua locul. Probabil că tot acest stres inutil a condus la moartea sa prematură.

După moartea lui Korolev în 1966, agenția spațială sovietică și-a pierdut motivația și și-a dat seama că americanii vor câștiga cursa pentru cucerirea lunii. Proiectul Gemini era deja avansat, iar prototipul astronavei Apollo era testat. Trei ani mai târziu, Apollo 11 avea să ducă oameni pe Lună pentru prima dată.

Chiar înaintea lansării cu succes a lui Apollo 11, succesorul lui Korolev, Micin, a început să testeze rachetele N-1, toate încercările încheindu-se cu o serie de eșecuri. Între timp, ochii lumii se îndreptau spre America. La puțin timp după aceea, sovieticii au desființat echipa de astronauți care ar fi urmat să fie trimiși pe Lună. Ca în multe alte domenii, de-abia după prăbușirea Uniunii Sovietice s-a descoperit că de fapt țara nu avusese niciodată un plan prea serios cu care să concureze împotriva americanilor în cursa pentru cucerirea Lunii.

▶ Rachetele Saturn V propulsând astronava Apollo 11 la lansare. Așa cum anunțase Kennedy, America a trimis un om pe Lună, în anii 1960.

▲ Von Braun, omul responsabil cu dezvoltarea rachetelor în timpul mandatului președintelui Kennedy. În anul următor președintele a fost asasinat, dar Braun și-a continuat netulburat planurile de construire a modulului Apollo.

Prima călătorie a omului pe Lună
ARMSTRONG ȘI MISIUNEA APOLLO

NASA și-a schimbat obiectivul, urmărind acum trimiterea unui om pe Lună, după ce a aflat că sovieticii câștigaseră cursa pentru cucerirea spațiului. Americanii aveau un avantaj asupra rivalilor sovietici, și anume rachetele mult mai perfecționate. Conducătorul programului de dezvoltare, von Braun, era încrezător că America va reuși în final, după ce înregistrase numeroase eșecuri. În esență, succesul misiunilor Apollo depindea de găsirea unei modalități de a folosi aceste rachete pentru a trimite oameni pe Lună. Rachetele purtătoare Saturn, definitivate în 1966, măsurau 111 metri în lungime. Drumul până la lansare era încă presărat cu numeroase obstacole.

În ianuarie 1967, Apollo 1 ar fi trebuit să fie lansată cu un pilot la bord, dar din cauza unui incendiu izbucnit în timpul unei testări, 3 oameni și-au pierdut viața. Se spune că acest incident a afectat rezultatele obținute de președintele Lyndon Johnson în alegerile următoare. În acea epocă tumultoasă pentru Statele Unite, în condițiile războiului din Vietnam și mișcărilor pentru drepturi civile din țară, misiunile Apollo erau asociate cu imaginea președintelui.

După tragedia legată de Apollo 1, în octombrie 1968 Apollo 7 a transportat cu succes oameni în spațiu, iar în decembrie Apollo 8 a zburat în jurul Lunii cu 3 oameni la bord, ceea ce a reprezentat prima călătorie spre Lună. Aceasta se întâmpla la 8 ani după discursul istoric al lui Kennedy. Cursa pentru cucerirea Lunii ajunsese în sfârșit la apogeu.

Un pas înainte pentru omenire

„Este un pas mic pentru un om, dar un salt imens pentru omenire."

Comandantul astronavei Apollo 11, Neil Armstrong, a rostit aceste cuvinte celebre. În ziua de 20 iulie 1969, omul a pășit pentru prima dată pe un alt corp ceresc. Imaginile prezentându-l pe Armstrong coborând din modulul lunar „Eagle" pe suprafața lunii au fost transmise în direct pe Pământ, fiind urmărite de milioane de oameni. A petrecut pe Lună 134 de minute și s-a întors cu succes pe Pământ. Echipat cu un costum special și cu dispozitive de măsură, Armstrong a plasat o plăcuță comemorativă pe Lună, în memoria lui Gagarin, Komarov și a altor astronauți americani și sovietici plini de eroism care își pierduseră viața în zbor.

Astfel, la numai 38 de ani, Armstrong a devenit instantaneu o celebritate. Acesta fusese pilot în marină și participase la războiul din Coreea. În 1955, după ce a absolvit colegiul, a lucrat ca pilot de teste pentru instituția ce a precedat NASA, Agenția guvernamentală pentru aeronautică (NACA). A trecut prin procesul de pregătire la centrul spațial și 4 ani mai târziu era conducătorul misiunii Gemini 8 în primul său zbor în spațiu, în timpul căruia a executat cu succes prima conectare cu o altă astronavă care fusese trimisă în spațiu anterior. Pe vremea aceea, simplul fapt că astronauții erau selecționați să participe la misiuni îi transforma în eroi, așa că Armstrong era deja bine cunoscut în toată țara. Trei ani mai târziu, a fost ales să conducă misiunea de aselenizare Apollo 11.

◄ Echipajul astronavei Apollo 11. De la stânga la dreapta: Armstrong, Michael Collins, Edwin Aldrin.

Sfârșitul cursei de cucerire a spațiului

După ce Apollo 11 a aselenizat cu succes, au mai avut loc încă șase alte misiuni Apollo și 12 oameni au pășit pe Lună. În total s-au cheltuit cu acest proiect 24 miliarde de dolari și la el au contribuit, sub o formă sau alta, 20.000 de companii și 400.000 de oameni. Inițial ar fi trebuit să existe 20 de misiuni Apollo, dar lansarea celei de-a douăzecea a fost anulată datorită costurilor misiunii, căci contribuabilii se săturaseră de aceste misiuni repetate care nu păreau să aibă nici un scop practic. Misiunile Apollo au servit drept bază pentru programul de explorare a spațiului cosmic ce a urmărit atingerea altor planete.

▼ Aldrin pe Lună. În fundal se vede Modulul lunar, „Eagle". Deoarece Armstrong era cel care filma, există foarte puține imagini cu el pe Lună.

La doi ani după întoarcerea din misiune, Armstrong a părăsit NASA pentru a preda aeronautica la Universitatea din Cincinnati. I s-a oferit șansă să zboare din nou în spațiu, dar nu a mai făcut-o niciodată. El a dispărut, de asemenea, din centrul atenției publice, ceea ce i-a făcut pe unii să creadă că aselenizarea făcea parte dintr-o mare conspirație.

În iulie 2004, Armstrong și-a făcut din nou apariția, povestind într-un videoclip promoțional al NASA, dar, chiar dacă ar fi păstrat pentru totdeauna tăcerea, numele său ar fi fost oricum asociat pentru eternitate cu succesul misiunii Apollo 11.

Pionierii secolului al XX-lea care au explorat ultima frontieră

La mijlocul secolului al XX-lea, astronauții au devenit eroi mondiali. Însă ei nu au reușit să realizeze faptele acelea de unii singuri. Au existat oameni pe care unii îi considerau ciudați și alții care își petreceau tot timpul cufundați în cercetări. Gagarin a zburat singur în spațiu, însă nu s-a simțit de fapt niciodată singur. Știa că rachetele care propulsau astronava conțineau spiritele tuturor celor care făcuseră posibil acest zbor.

Proiectantul șef care l-a descoperit pe eroul spațial

Sergei Korolev (1907-1966)

Până la moartea sa în 1966, numele lui Sergei Korolev nu a fost niciodată făcut cunoscut; tot timpul se vorbea doar despre „proiectantul-șef". Agenția spațială sovietică se baza în întregime pe acest om, care avea să-l descopere pe Iuri Gagarin.

Korolev, născut la Kiev în 1907, a avut dintotdeauna o memorie foarte bună și o înclinație pentru științele exacte. După ce a studiat la Institutul de Tehnologie din Kiev, a fost elevul celebrului Andrei Tupolev. În anii 1930, a ajutat la dezvoltarea unei noi generații de avioane și rachete. Îl aștepta însă o soartă nefericită. În 1938 a căzut victimă Marii Epurări și a fost întemnițat în Siberia. A suferit mult acolo și, până când Tupolev a reușit să obțină eliberarea sa, a fost aproape de moarte.

După cel de-al Doilea Război Mondial, tehnologia germană de fabricare a rachetelor V-2 a ajuns în America și în URSS. Korolev a început să dezvolte o copie a rachetei V-2, pe care a numit-o R-1, adăugându-i o tehnologie mai nouă. În aprilie 1950 a fost trimis la Moscova să lucreze ca proiectant principal, iar trei ani mai târziu a condus programul de dezvoltare al rachetei R-7. Aceasta era menită a fi folosită în scopuri militare, dar el a transformat-o în primul satelit artificial din lume. Visul său a devenit realitate în 1957, odată cu lansarea satelitului Sputnik I. Fericit de succesul înregistrat, a exclamat: „Asta am așteptat toată viața, acest moment!"

Korolev a urmărit îndeplinirea multor altor visuri după aceea. După ce l-a trimis pe Gagarin în spațiu, a început să lucreze la un modul cu care să trimită oameni pe Lună și a lansat în spațiu primul modul lunar. L-a botezat „Mechita", care înseamnă „vis". Din păcate însă, Korolev a fost ulterior copleșit de atâtea responsabilități încât sănătatea sa a avut de suferit.

În ianuarie 1966, Gagarin l-a vizitat pe Korolev la spital. Acesta din urmă era cel care-l alesese să zboare în spațiu în Vostok I. Cei doi aveau o încredere profundă unul în celălalt, iar în ziua aceea au vorbit pentru ultima dată. Câteva zile mai târziu, Korolev a murit. În anul 1996, orașul Kaliningrad, unde se afla agenția, a fost rebotezat „orașul Korolev, în onoarea „proiectantului-șef".

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

Descoperitorul lui Gagarin
Susținători
Colegi/astronauți
Adversari
Influență

Alan Shepard (1923–1998)
Primul astronaut american care a zburat în spațiu la bordul astronavei Mercury 3, cu indicativul Freedom 7. Dintre toți astronauții americani, Gagarin era cel mai apropiat de Shepard.

Sergei Korolev

Konstantin Tsiolkovski

Werner von Braun

Nicolai Kamanin (1908–1974)
General de aviație sovietic. A condus centrul de pregătire și a fost implicat în planificarea misiunilor. A fost un fel de intermediar, primind solicitări de la Korolev și echipa acestuia, precum și din partea armatei.

Valentina Teleshkova

Vladimir Komarov (1854–1928)
Căpitanul misiunii Voskhod I, prima care a purtat un echipaj format din trei persoane în spațiu. Cel mai bun prieten al lui Gagarin. A murit în timpul procedurii de aterizare a capsulei Soyuz I, devenind primul astronaut care și-a pierdut viața în zbor.

Nikita Hrușciov

Gherman Titov

Dimitri Marchayanov (1930?–?)
Căpitan de antrenamente la Aeroclubul din Saratov. A lucrat inițial pentru armată și s-a dovedit a fi un căpitan excelent în ciuda tinereții. I-a transmis lui Gagarin pasiunea pentru tehnologie și zbor.

Alexei Leonov (1934–)
Unul dintre colegii de pregătire ai lui Gagarin din echipa de candidați, care avea să pășească pentru prima dată în spațiu. Mai târziu, a participat la conectarea modulului Soyuz 19 cu nava spațială Apollo.

Vasili Micin (1917–2001)
Inginer, principalul proiectant din subordinea lui Korolev. După moartea lui Korolev, a devenit proiectant-șef în locul acestuia și a început să proiecteze un modul menit să ducă oameni pe Lună.

▲ Oameni care au avut legături cu Gagarin

Părintele explorării spațiale

Konstantin Tsiolkovski (1857-1935)

„Pământul este leagănul omenirii. Dar nimeni nu-și petrece toată viața în leagăn." Aceste cuvinte ale lui Tsiolkovski, care au apărut pentru prima dată în cartea lui din 1898, „Explorarea spațială grație rachetelor", au avut o influență profundă asupra generațiilor următoare. Tsiolkovski a studiat în principal teoria și curând a devenit evident că își dorea să exploreze spațiul la fel de mult cât și-a dorit și Gagarin mai târziu.

Tsiolkovski a trăit în timpul Revoluției Ruse și a devenit ulterior cunoscut ca „părintele explorării spațiale". A fost primul care a demonstrat că rachetele reprezentau singurul mod de a ajunge în spațiul cosmic și a propus teorii fundamentale pentru explorarea spațială. A inventat conceptul de „rachete în trepte", ceea ce însemna că o rachetă ardea complet, se desprindea de modul, apoi o altă rachetă intra în funcțiune, permițând modulului să accelereze în timp ce pierdea din greutate. A arătat că acesta era singurul mod prin care o astronavă putea să scape de câmpul gravitațional terestru. Ecuația lui Tsiolkovski este încă fundamentală în fizica modernă. Mai mult, a propus anumite modele de rachete care i-au influențat enorm pe oamenii de știință care l-au urmat. A propus și utilizarea de costume pentru astronauți, ceea ce a făcut din el un pionier al teoriei privind spațiul cosmic.

Însă drumul său spre succes nu a fost lipsit de obstacole. La vârsta de 9 ani și-a pierdut auzul, așa că a studiat matematica și fizica pe cont propriu. Ulterior a devenit profesor în orașul său natal, timp în care și-a dezvoltat teoria despre rachete. La vremea aceea însă ideile sale nu au fost luate niciodată în serios în țara sa. De asemenea, lipsa unei educații academice afecta credibilitatea teoriilor sale în rândurile lumii academice. I s-a permis să-și testeze teoriile de-abia după revoluție, când partidul comunist a început să încurajeze cercetarea științifică. A avut idei noi toată viața, dar a murit fără să-și vadă visurile îndeplinite. Avea 78 de ani. Un crater de pe Lună îi poartă astăzi numele.

Omul de știință specialist în rachete care și-a ajutat foștii rivali să trimită oameni în spațiu

Werner von Braun (1912-1977)

Rachetele au fost inițial dezvoltate ca arme. Spre sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, rachetele nemțești V-2 au provocat mari distrugeri în Londra și au ucis mulți oameni. Chiar înainte de înfrângerea Germaniei, von Braun, liderul programului de dezvoltare s-a mutat în Statele Unite, în timp ce URSS a angajat de asemenea mulți oameni de știință germani. Racheta R-7, care avea să-l ducă pe Gagarin în spațiu era proiectată tot după modelul rachetei V-2, așadar rachetele folosite de URRS și SUA în apriga cursă de cucerire a spațiului erau în esență la fel. Cursa s-a purtat între doi oameni de știință: Korolev pentru URSS și von Braun pentru Statele Unite.

Von Braun s-a născut în Germania în 1912 și s-a înrolat de tânăr în armata nazistă. La vârsta de 25 de ani a devenit om de știință la baza secretă din Peenemunde. A lucrat pentru Hermann Ohbert, care conducea programul de dezvoltare a tehnologiei rachetelor, și a participat la dezvoltarea rachetelor V-2, care erau prevăzute cu un sistem de ghidare automat.

Von Braun considera însă că racheta V-2 reprezenta o îmbunătățire minoră față de modelele existente. Credea, de asemenea, că faptul că a colaborat la producerea de arme reprezenta doar o modalitate de a obține mai mulți bani pentru cercetarea în domeniul tehnologiei rachetelor; nu era conștient că, de fapt, crea arme care erau folosite pentru a ucide oameni. Ochii săi erau mereu îndreptați spre Lună. Iar decizia pe care a luat-o la sfârșitul războiului ilustrează perfect acest lucru. Când a devenit evident că armata nazistă va fi înfrântă în război, a plecat în Statele Unite împreună cu o echipă de oameni de știință, și a continuat acolo să dezvolte rachete și a participat la misiunea Apollo, lucrând astfel în beneficiul țării care fusese anterior adversara sa. Nu a resimțit nicio remușcare că și-a părăsit patria pentru a-și urma visul. Oameni de știință ca el au făcut posibilă aselenizarea. Von Braun a murit pe 16 iunie 1977.

Dictatorul care s-a folosit de Gagarin în scopuri politice

Nikita Hrușciov (1894-1971)

Hrușciov a devenit conducătorul Rusiei după moartea lui Stalin. S-a născut în 1894 în apropierea graniței cu Ucraina, într-o familie de mineri, și a început să lucreze într-un șantier naval la vârsta de 15 ani. În 1918, după Revoluția Rusă, a intrat în Partidul Comunist și s-a implicat în activitățile acestuia. A trecut prin cel de-al Doilea Război Mondial sub conducerea lui Stalin, iar în 1953 a devenit primul secretar al partidului, câștigând astfel o poziție de putere. În 1956 a participat la „mustrarea lui Stalin", care a influențat toate țările comuniste.

Hrușciov a încercat să conducă lumea comunistă împotriva celeilalte superputeri a lumii, Statele Unite, care înregistra un ușor avans economic față de URSS și considera că trimiterea lui Gagarin în spațiu era exact ceea ce putea demonstra puterea URSS-ului.

S-a folosit de succesul programului spațial, care fusese inițial creat cu scopul de a dezvolta noi arme, pentru a arăta lumii occidentale ce „victorie magnifică înregistrase comunismul". L-a folosit apoi pe Gagarin pentru a face publicitate succesului URSS-ului. A investit și mai mulți bani în programul spațial ca reacție la anunțul făcut de Kennedy că Statele Unite vor trimite un om pe Lună în acel deceniu. Hrușciov a jucat în mod clar un rol important în cursa pentru cucerirea spațiului dintre cele două superputeri.

În octombrie 1964, URSS a lansat cu succes în spațiu modulul Voskhod cu trei persoane la bord, uimind încă o dată lumea întreagă. La aterizare, însă, nu au fost întâmpinați de Hrușciov. Pe când astronava se afla încă în spațiu, avusese loc o lovitură de stat și acesta fusese îndepărtat de la putere.

Unul dintre motivele care au determinat înlocuirea sa l-a constituit eșecul legilor de reformă funciară pe care le pusese în aplicare. Și-a petrecut cea mai mare parte a ultimilor ani din viață sub arest la domiciliu, înainte să moară în 1971.

Prima femeie astronaut

Valentina Terescova (1937-)

Prima femeie astronaut din lume s-a născut în 1937 în regiunea Yaroslabri din Rusia, fiind fiica unui tractorist. A absolvit școala de filatură și apoi a lucrat în acest domeniu. S-a înscris într-un club de aviație local și, pentru că era foarte talentată la săriturile cu parașuta, a fost și ea folosită în scopuri propagandistice și a fost aleasă ca potențială candidată să devină prima femeie trimisă în spațiu. După ce s-a pregătit pentru o scurtă perioadă, în ziua de 16 iunie 1963 a zburat în spațiu la bordul navei Vostok 6. Avea 26 de ani.

A înconjurat Pământul de 48 de ori, petrecând în spațiu 71 de ore, dar în cea de-a doua zi a suferit de „rău de spațiu". A încetat comunicarea cu Vostok 5, care fusese lansată în spațiu cu doar 48 de ore mai înainte, și a început să strige cuvinte insultătoare la adresa lui Korolev. Atitudinea sa nu a fost pe placul agenției, reprezentanții acesteia susținând că nu se comportase ca o doamnă, însă realizările sale au fost lăudate în lumea întreagă.

La fel ca și cuvintele lui Gagarin: „Pământul era albastru.", primele cuvinte rostite de Terescova în spațiu, „Sunt un pescăruș", au devenit celebre. Acestea aminteau de o scenă dintr-o piesă a lui Cehov, însă „pescăruș" era de fapt indicativul de apel: „aici pescărușul", răspundea aceasta când comunica prin radio.

În noiembrie, după zborul în spațiu, Terescova s-a căsătorit cu un alt astronaut, Andrian Nicolaiev. Cei doi au divorțat ulterior, dar fiica lor, Elena, a devenit celebră în lumea medicală.

Deși nu a mai avut șansa să zboare din nou în spațiu, Terescova a activat ca instructor la centrul de pregătire spațială și a lucrat la expoziția culturală internațională. În 2003 s-a sărbătorit cea de-a 40a aniversare a zborului ei în spațiu, organizându-se ceremonii în lumea întreagă. În același an, a vizitat Japonia, fiind întâmpinată cu multe laude de primul ministru de atunci, Junichiro Koizumi.

Cel care nu a fost ales să devină primul astronaut din lume

Gherman Titov (1935-2000)

Titov a fost ales ca înlocuitor pentru Gagarin în misiunea Vostok I și chiar purta costumul de astronaut când a pășit în urma lui Gagarin în drumul spre instalația de lansare. După ce și-au luat la revedere, Titov l-a condus pe Gagarin până la ascensorul ce avea să-l ducă la capsulă și l-a urmărit cu privirea în timp ce urca. Ulterior, când a fost întrebat ce a simțit în acele clipe, a replicat cu virulență: „De ce puneți o asemenea întrebare?!"

Gherman Titov s-a născut în regiunea Altai în 1935, fiind fiul unui profesor de literatură. După absolvirea liceului în 1957, a fost ales printre cei 20 de potențiali candidați să fie trimiși în spațiu. La centrul de pregătire „Drumul către Stele" a primit note maxime în timpul antrenamentelor, dar până la urmă Gagarin a fost cel ales. Spre deosebire de egocentricul Nelyubov, Titov avea o conduită ireproșabilă. Lui Korolev și Kamanin le-a fost greu să aleagă între Titov și Gagarin, dar în final Korolev a simțit că Gagarin ar fi mai potrivit pentru această misiune. Iar aceasta nu din cauza vreunui cusur în caracterul lui Titov, ci mai degrabă datorită zâmbetului și umorului lui Gagarin.

În august 1961, la 4 luni după Gagarin, Titov a pilotat Vostok 2 într-un zbor spațial. A înconjurat Pământul de 17 ori timp de 25 de ore. A încercat pentru prima dată să mănânce și să doarmă în condiții de imponderabilitate și a suferit de „rău de spațiu". Titov deține încă recordul pentru cel mai tânăr om care a zburat în spațiu – 25 de ani și 11 luni.

După această experiență în spațiu, Titov s-a retras din activitate în 1970. Ulterior a fost ales în senatul rus de trei ori, începând din 1995, dar în ziua de 20 septembrie 2000 a fost găsit mort în saună. Avea 65 de ani.

Viitorul omenirii care acum explorează spațiul de dincolo de leagănul său

Gagarin a fost primul om care a păşit într-o lume uriaşă şi necunoscută. Acolo a descoperit posibilităţi nelimitate pentru omenire, dar după ce cursa pentru cucerirea spaţiului împotriva Statelor Unite s-a încheiat, interesul pentru explorarea spaţiului cosmic a scăzut în ambele ţări. După sfârşitul Războiului Rece, însă, lumea s-a schimbat complet odată cu prăbuşirea Uniunii Sovietice, iar finanţarea programelor spaţiale a început din nou să crească. În prezent, explorarea spaţială se transformă treptat într-o afacere.

▸ Astronauți sovietici vizitând Piața Roșie cu puțin timp înaintea lansării astronavei lor. Se obișnuiește ca astronauții să depună flori la mormântul lui Gagarin înainte a pleca în misiune.

O personalitate cu simțul umorului

LA BAZA DIN BAIKONUR există un copac celebru. Astronauții bărbați care urmează să se urce la bordul unei astronave obișnuiesc să oprească autobuzul în dreptul acestui copac și să-l folosească drept toaletă. Acesta a devenit un obicei deoarece primul om care a zburat în spațiu a făcut asta.

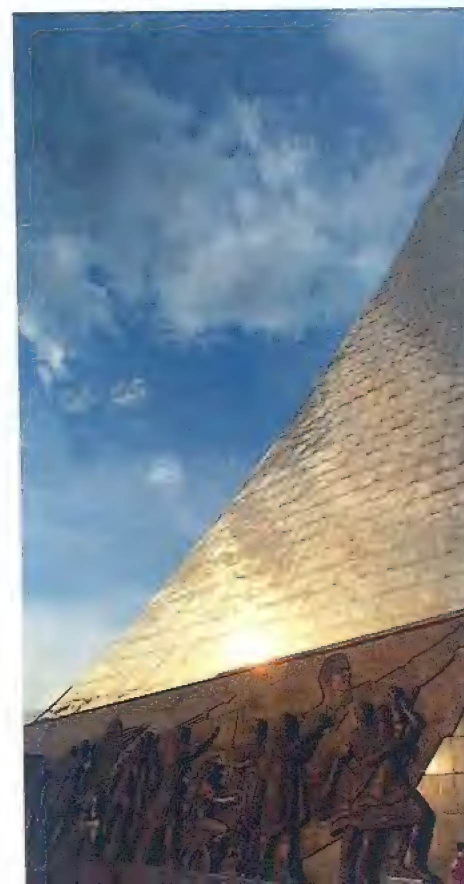
Gagarin, care a demonstrat că oamenii pot călători în spațiu, putea fi perceput ca un cobai. Era însă crucial ca un om cu personalitatea sa să fie primul care să săvârșească această faptă eroică. Zâmbetul său larg și căldura sa au încântat oamenii nu numai în Uniunea Sovietică, ci și în lumea întreagă.

Există un astronaut cu o personalitate care este complet opusul lui Gagarin. Este vorba de pilotul misiunii Apollo 11, cel de-al doilea om care a pășit pe Lună: Edwin Aldrin. Acesta era un geniu, dar nu și un om foarte sociabil. Avea o personalitate foarte egocentrică ceea ce a dus la izolarea sa față de colegii astronauți, iar la un după reîntoarcerea pe Pământ a suferit o depresie profundă și s-a internat.

După ce luase parte la incredibila realizare de a fi pășit pe Lună, viața de zi cu zi i se părea inutilă lui Aldrin. De asemenea, era tot timpul asaltat de reporteri care îi punea întrebări despre experiența trăită, amintindu-i astfel în mod constant de momentele sale de glorie din spațiu. Ulterior a refuzat să mai vorbească despre aventura sa. Aceasta arată că zborul în spațiu are un efect profund asupra stării mentale a unui om.

Astronautul rus Alexander Serebov, care a zburat de patru ori în spațiu între 1980 și 1990, a declarat că „într-o situație foarte dificilă, trebuie să reacționezi la circumstanțele apăsătoare zâmbind și relaxându-te" și că unul dintre aspectele cele mai importante ale personalității unui astronaut îl reprezintă „simțul umorului".

În 1962, astronautul american John Glenn a devenit erou după ce a ajuns pe orbită, dar în 1998 a repetat această realizare, devenind cel mai în vârstă astronaut care a zburat în spațiu. În cadrul unei conferințe de presă, a fost întrebat: „ar fi putut să facă

▾ Monument închinat cuceritorilor spațiului cosmic, ridicat la Moscova.

◂ În 1998, John Glenn s-a întors în spațiu, după 36 de ani, la bordul navetei spațiale Discovery. NASA l-a folosit pentru a observa ce efect au condițiile de imponderabilitate asupra unei persoane mai în vârstă. Alături de el se află președintele George W. Bush.

S-a făcut un mare pas în direcția explorării spațiale. Dorința noastră arzătoare de a explora spațiul necunoscut de dincolo de cerul pe care-l vedem nu poate fi stăvilită.

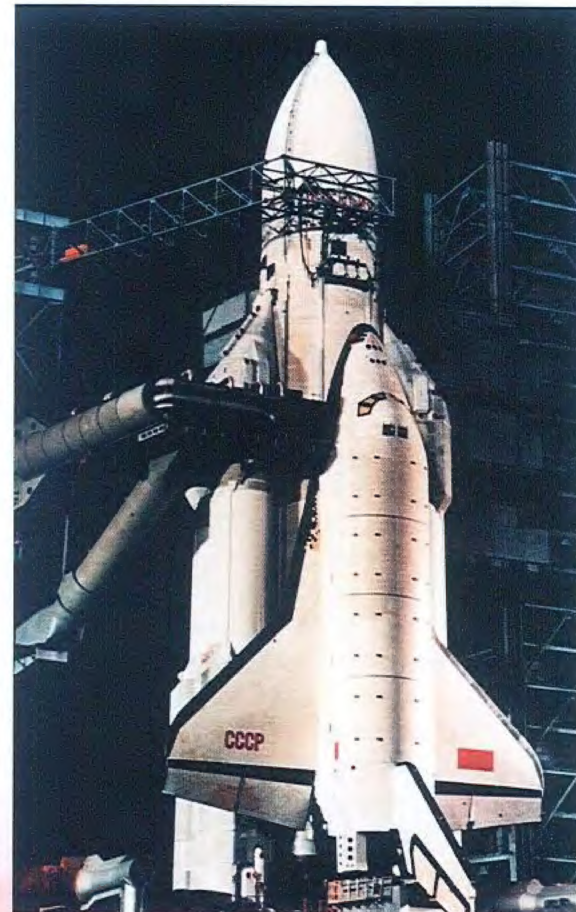
acest lucru și John Young (un astronaut în vârstă de 67 de ani)?", la care Glenn a răspuns: „nu, este prea tânăr!", glumind astfel pe seama numelui acestuia, „Young", cuvânt care în limba engleză înseamnă „tânăr". Young era un veteran care a zburat în prima navetă spațială în 1981.

În prezent, îi idolatrizăm încă pe astronauți, pe care îi urmărim zburând în spațiu pe ecranele televizoarelor noastre. Ei reprezintă pentru noi mult mai mult decât simple persoane de o anumită naționalitate - ei sunt eroi internaționali. Ne umplu inimile de uimire. Iar toate astea au început odată cu Iuri Gagarin.

Ușile deschise

Tehnologia sovietică ce a surprins lumea întreagă permițând trimiterea în spațiu a primului satelit artificial, iar apoi a primului om, a rămas în final în urma tehnologiei americane a rachetelor care a permis SUA să trimită primul om pe Lună. Ulterior, sovieticii și-au schimbat obiectivul: urmăreau să trimită oameni în spațiu pentru perioade lungi de timp, iar începând din 1971 (Salyut I) au trimis în spațiu 7 elemente ale stației spațiale MIR. Stația spațială gravitează pe orbită în jurul Pământului și a fost considerată o casă departe de casă pentru astronauți. Avea cam dimensiunea unui apartament cu trei camere.

Spre sfârșitul anilor 1970, sovieticii au început să trimită oameni în spațiu pentru a petrece perioade de timp mai îndelungate la bordul stației spațiale. Pe de altă parte, seriile de module Luna și Venera funcționează de 20 de ani și desfășoară, fără echipaj la bord, observații asupra diferitelor planete și luni, adunând cantități enorme de date.

▸ Versiune sovietică a navetei spațiale. În noiembrie 1988, un model de testare, fără echipaj, a zburat cu succes în spațiu, dar ulterior dezvoltarea sa a fost sistată deoarece nu servea niciunui scop practic. Nu a dus niciodată oameni în spațiu.

Cosmodromul de la Baikonur, în Kazakhstan. Toate zborurile spațiale sovietice cu echipaj uman la bord au fost lansate de la această bază, inclusiv cel al lui Gagarin.

Numai în secolul al XX-lea, de la cosmodromul din Baikonur au fost lansate în spațiu peste 1.000 de vehicule spațiale. Deși nu beneficiază cu siguranță de aceeași înaltă tehnologie ca unele baze din SUA sau Japonia, s-a dovedit a fi sigură. Programul spațial sovietic a beneficiat imens de pe urma acestui cosmodrom. Desigur, acesta a fost și locul unde s-a petrecut tragedia Soyuz 1.

Datorită secretului păstrat de guvernul sovietic, de-abia în anii 1980 au fost făcute cunoscute detalii despre misiuni. După prăbușirea URSS-ului în 1991, au fost dezvăluite și mai multe informații și secrete păzite până atunci cu strictețe au ieșit la iveală. A devenit clar că sovieticii nu au avut niciodată un plan de a ajunge pe Lună, dar, pe de altă parte, dezvoltaseră în secret o navetă spațială bazată pe modelul american.

În această perioadă mai multe persoane care au avut legături cu operațiunile spațiale sovietice s-au destăinuit. Succesorul lui Korolev, Micin, a divulgat anumite informații secrete despre programul spațial în 1989. După părerea sa, „tăinuirea informațiilor și birocrația extremă, precum și lipsa de finanțare și salariile mici" se numărau printre multele deficiențe ale programului spațial. Au ieșit la iveală, de asemenea, eșecuri ascunse până atunci, care au ajutat alte țări să nu repete aceleași greșeli. Mai sunt însă încă multe de aflat, inclusiv adevărata cauză a accidentului fatal al lui Gagarin. Va veni, însă, până la urmă și ziua în care se vor publica rezultatele investigației privind moartea sa.

De la rivalitate la prietenie

După ce datorită lui Gagarin sovieticii au câștigat cursa pentru cucerirea spațiului iar Apollo 11 a fost prima navă spațială care a aselenizat, în anii 1970 atenția s-a orientat din nou spre zborul în jurul Pământului. Bătăliile aprige între cele două țări pentru cucerirea spațiului au făcut ca accentul să fie pus pe competiția între programele lor spațiale, însă, după încheierea acestei curse, cele două țări au decis să profite cât mai mult de pe urma cuceririi spațiului cosmic și să-l exploreze împreună.

Drept urmare, ceva uimitor s-a întâmplat în timpul misiunii Apollo 18. În ziua de 17 iulie 1975, modulul sovietic Soyuz 19 a fost conectat cu Apollo, iar astronauții de la bordul celor două nave s-au întâlnit cu zâmbetul pe buze. „Mă bucur că v-am întâlnit", a spus astronautul rus Alexei Leonov.

Ca urmare a misiunii mixte Apollo-Soyuz, explorarea spațiului a intrat dintr-o epocă a competiției într-una a cooperării. Desigur, a existat și în această schimbare o doză de propagandă, urmărindu-se a se arăta lumii că cele două țări puteau coopera, dar, pentru ca misiunea să poată decurge fără probleme, inginerii din cele două țări chiar au trebuit să lucreze împreună.

După aceea, ca reacție la decizia sovieticilor de a se concentra asupra stației spațiale, americanii au început să folosească naveta spațială pentru a înlocui astronauții de pe stație și a-i readuce la sol pe cei care au petrecut deja acolo o bună bucată de timp. Naveta spațială este unică

◂ Astronauți de pe Soyuz și Apollo întâlnindu-se în spațiu. În stânga se află Leonov, iar în dreapta este astronautul NASA Donald Sleighton.

▴ Centrul spațial din Korolev, în suburbiile Moscovei. Acesta adăpostește un sistem care comunică permanent cu stația spațială ce orbitează în jurul Pământului.

▸ Gagarin la Moscova în 1962. La mai puțin de 40 de ani de la nașterea astronauticii. Copiii care îl priveau atunci cu admirație sunt chiar cei care acum susțin programul spațial.

prin faptul că poate fi refolosită de mai multe ori, servind astfel ca mijloc de a reduce costurile misiunilor Apollo. Naveta spațială a ajutat NASA să realizeze multe lucruri, cum ar fi plasarea pe orbită a telescopului Hubble, însă nu a redus costurile atât de mult cât se așteptau specialiștii, căci navetele s-au întors adesea la sol grav avariate. În 1986, după explozia navetei Challenger, NASA a trebuit să regândească serios programul.

America a ales să extindă cooperarea internațională. În 1988, noua navetă spațială Discovery a transportat în spațiu piese ale Stației Spațiale Internaționale (ISS). ISS urma să fie construită din piese fabricate de SUA, Rusia, nouă țări europene, Japonia și Canada. Planul de asamblare a ISS a fost revizuit în mai multe rânduri, în special după prăbușirea Uniunii Sovietice, însă această întreprindere demonstrează că explorarea spațiului a devenit într-adevăr o chestiune internațională. ISS, un simbol al cooperării internaționale, este planificată a fi finalizată în 2010.

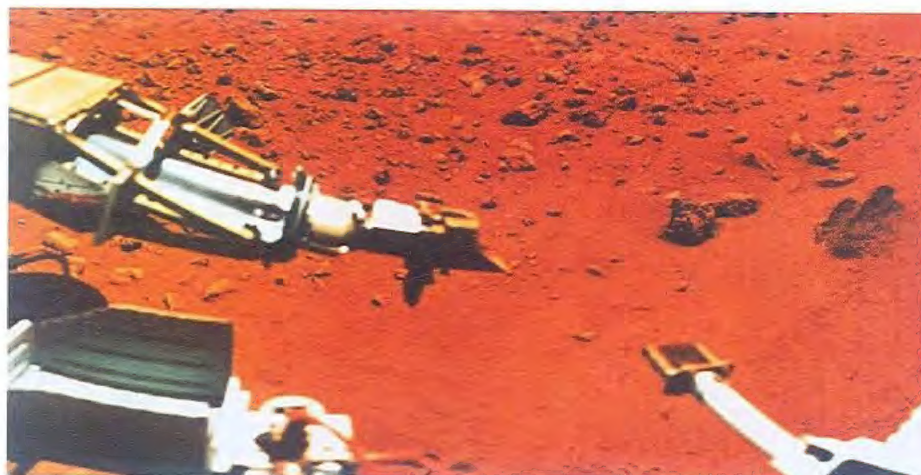
Oamenii se îndreaptă din nou spre spațiu

ISS oferă un loc în care astronauții să desfășoare experimente, cercetări și observații în spațiu și cuprinde o serie de facilități diferite care permit toate acestea. Drept urmare, oamenii pot să afle cum este viața în spațiul cosmic și se așteaptă ca aceasta să permită astfel oamenilor de știință să facă descoperiri imposibil de făcut pe Pământ. Omenirea a intrat așadar într-o nouă eră a explorării spațiale.

După întoarcerea din spațiu, Gagarin a scris următoarea scrisoare: „A fost făcut un mare pas spre explorarea spațiului. Dorința noastră arzătoare de a explora spațiul necunoscut de dincolo de cerul pe care-l vedem nu poate fi stăvilită."

Omul nu a atins nici un alt corp ceresc în afară de Lună. Navele spațiale trimise pentru a face observații asupra altor planete îndepărtate nu au avut oameni la bord. Pioneer și Voyager s-au apropiat de Soare și multe alte nave au fost trimise către Marte și Venus în anii 1960 și 1970. Obiectivele acestor misiuni au fost de ordin pur academic.

În prezent, au fost inițiate noi misiuni ce au ca obiectiv final găsirea unei modalități de a trimite ființe umane pe un alt corp ceresc, începând cu Luna. Heliul 3, ce se găsește în mari cantități pe Lună, ar putea fi folosit în viitor ca sursă de energie; sunt proiectate baze lunare care să permită comunicarea permanentă între Pământ și satelitul său natural. Se încearcă de asemenea să se construiască roboți lunari. Tehnologia modernă a permis construirea unei stații pe Lună, așa că va veni în curând ziua în care oamenii vor păși din nou pe Lună.

▲ Imagine a planetei Marte trimisă pe Pământ de Mars Pathfinder.

Marte este o altă țintă promițătoare. Naveta Mars Pathfinder a coborât pe suprafața planetei Marte în ziua de 4 iulie 1997 și a examinat-o. Drept urmare, au fost inițiate noi proiecte ce prevăd ca un robot similar să preleve mostre de rocă de pe Marte și să le aducă pe Pământ pentru a fi analizate. În același timp, sunt planificate și misiuni spre Marte cu echipaj uman la bord. Se desfășoară de asemenea cercetări asupra planetelor care unde ar putea să existe apă.

Pe de altă parte, cercetătorii caută metode alternative (altele decât rachetele) de a trimite oameni în spațiu. O opțiune ar reprezenta-o un vehicul asemănător unui avion, care să zboare în linie orizontală mai degrabă decât vertical. În iunie 2004, o navă spațială cu costuri reduse, finanțată din fonduri private (Space Ship One) a reușit să ducă un om în spațiul cosmic fără a folosi rachete. Această nouă tehnologie a marcat debutul unei noi ere spațiale, în care orice persoană ar putea ajunge în spațiul cosmic.

La începutul secolului al XXI-lea, interesul pentru spațiul cosmic a atins dimensiuni nemaivăzute din perioada de început a explorării spațiale. Viitorul omenirii se află în spațiul cosmic, în care Gagarin a pătruns pentru prima dată.

▼ Specialiștii NASA construind Stația Spațială Internațională. Când va fi finalizată, va măsura în total 100 de metri în lungime. În funcție de condițiile meteo, uneori poate fi observată de pe Pământ.

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

IURI GAGARIN

ISSN 1791-0765

9 771791 076000 21

DeAGOSTINI